

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA
AZ ENSZ NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNYE

Az alapvető jogok biztosa
mint OPCAT nemzeti megelőző mechanizmus

JELENTÉSE

az AJB-1025/2023. számú ügyben
a Győri Rendőrkapitányság, a Mosonmagyaróvári Rendőrkapitányság,
a Kapuvári Rendőrkapitányság és a Csornai Rendőrkapitányság
látogatásával összefüggésben

Előadók: *dr. Mézes Norbert*
 dr. Izsó Krisztina
 Tóthné Kiss Klaudia
 dr. Sárközy István

Érintett szervek:

Győri Rendőrkapitányság, Mosonmagyaróvári Rendőrkapitányság, Kapuvári Rendőrkapitányság és a Csornai Rendőrkapitányság.

2023.

**Az alapvető jogok biztosa mint OPCAT nemzeti megelőző mechanizmus
Jelentése
az AJB-1025/2023. számú ügyben**

Előadó: dr. Mézes Norbert

Összefoglaló

A nemzeti megelőző mechanizmus feladatkörében eljáró alapvető jogok biztosának (a továbbiakban: NMM) munkatársai 2020. február 18-19-én a Győri Rendőrkapitányságra (a továbbiakban: Győr), a Mosonmagyaróvári Rendőrkapitányságra (a továbbiakban: Mosonmagyaróvár), a Kapuvári Rendőrkapitányságra (a továbbiakban: Kapuvár) és a Csornai Rendőrkapitányságra (a továbbiakban: Csorna) látogattak.

A látogatás célja a rendőrségi előállítás körülményeinek vizsgálata volt. A látogatócsoporthoz tartozó tagjai vizsgálták, hogy a rendőrségi fogvatartottak jogait hogyan biztosították, megtekintették a rendőrségi objektumok előállításra használt helyiségeit, hivatali helyiségeit és a szolgálati gépjárműveket, valamint interjúkat készítettek az ott elhelyezett fogvatartottakkal és a személyi állomány tagjaival.

Az NMM alapvető jogokat érintő visszasságokat tárt fel az előállításra szolgáló helyiség tárgyi feltételei kapcsán, Mosonmagyaróváron és Csornán, az előállított személyek orvosi vizsgálatával összefüggésben pedig valamennyi vizsgált rendőrségi objektum állományának gyakorlatával kapcsolatban visszasságot észlelt.

1. Az eljárás megindulása

A 2011. évi CXLI. törvénnyel kihirdetett kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés elleni egyezmény fakultatív jegyzőkönyvének (a továbbiakban: Jegyzőkönyv) 1. cikke értelmében annak „*célja egy olyan rendszer létrehozása, amelyben független nemzetközi és nemzeti testületek – a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés megelőzése céljából – olyan helyszínekre látogatnak el rendszeresen, ahol embereket fosztanak meg a szabadságuktól*”.

A Jegyzőkönyv 3. cikke szerint – az 1. cikkben megfogalmazott cél megvalósítása érdekében – valamennyi „*részes állam belföldi szinten létrehoz, kijelöl vagy fenntart egy vagy több látogató testületet (a továbbiakban: nemzeti megelőző mechanizmus) a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés megakadályozása érdekében*”.

Magyarországon 2015. január 1-jétől nemzeti megelőző mechanizmusként az alapvető jogok biztosa jár el, aki az említett feladatainak teljesítése során a fogvatartási helyeken a szabadságuktól megfosztott személyekkel való bánásmódot beadvány és alapvető joggal összefüggő visszasság hiányában is rendszeresen vizsgálja.¹

¹ Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény 39/A. § és 39/B. § (1) bekezdés.

1.2. A nemzeti megelőző mechanizmus hatásköre

A nemzeti megelőző mechanizmus alapvető feladata, hogy a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés megelőzése céljából olyan helyszínekre látogasson, ahol embereket fosztanak meg a szabadságuktól.

A 4. cikk 2. pontja értelmében szabadságelvonás mindennemű fogva tartást vagy bebörtönzést jelent, valamint egy személy elhelyezését olyan állami vagy magántulajdonú, őrizetbe vételi környezetben, amelyet az illető valamilyen bírói, közigazgatási vagy más hatóság utasítására önként nem hagyhat el. A Kínzás és Más Kegyetlen, Embertelen vagy Megalázó Bánásmód vagy Büntetés Megelőzési Albizottság (a továbbiakban: Megelőzési Albizottság) a Svédországban tett első látogatásáról szóló jelentésében kiemelte, hogy a rossz bánásmód megelőzését a fogva tartás első pillanatától kezdve biztosítani kell.²

1.3. A látogatás helyszíneinek kiválasztása

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 97. § h) pontja szerint fogvatartott, „*akit törvény, illetőleg törvény alapján kiadott hatósági határozat alapján a szabad mozgáshoz és tartózkodási hely szabad megválasztásához való jogában korlátoznak (őrizetbe vett, előzetesen letartóztatott, közbiztonsági őrizetben lévő, elfogott és előállított, elővezetett).*” Az Rtv. 97. § h) pontja alapján a vizsgált rendőrségi objektumok a Jegyzőkönyv 4. cikk szerinti fogvatartási helyek.

Az NMM a Jegyzőkönyv 20. cikk e) pontjára figyelemmel, mely szerint a feladatai teljesítése érdekében a felkeresni kívánt helyeket szabadon megválaszthatja úgy döntött, hogy a rendőrségi előállítás végrehajtásának körülményeit a Győri Rendőrkapitányság, a Mosonmagyaróvári Rendőrkapitányság, a Kapuvári Rendőrkapitányság és a Csornai Rendőrkapitányság – a továbbiakban együtt: Előállítók – épületében vizsgálja.

1.4. A vizsgálat célja és szempontjai

Az Európa Tanács Kínzás és embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmód megelőzésére alakult Európai Bizottsága (a továbbiakban: CPT) magyarországi látogatásai során több alkalommal vizsgálta a rendőrségi fogva tartás körülményeit.³ A nemzeti megelőző mechanizmus látogatásának célja a CPT által megfogalmazott ajánlások megvalósulásának, az előállítás, illetve a rendőrségi fogva tartás, és az ehhez kapcsolódó fogvatartotti szállítás körülményeinek vizsgálata volt.

A fogva tartás körülményeit részletesen a következő szempontok szerint vizsgálták:

² CAT/OP/SWE/1. Report on the visit of the Subcommittee on Prevention of Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment to Sweden, Introduction, 6. pont

³ A testület 1994-ben mind a Gyorskocsi utcai, mind az Aradi utcai Fogdában, 1999-ben, 2003-ban, 2005-ben és 2009-ben a Központi Fogdán, 2013-ban mindkét Intézményben, 2015-ben a Csongrád Megyei Rendőr-főkapitányság fogdájában tett látogatást.

- az épületek és helyiségek állapota a fogvatartottak biztonsága és szükségletei szempontjából,
- az Előállítóknak milyen módon biztosítják az előállított személy elhelyezését,
- a fogvatartottak elfogásának körülményei, sor került-e kényszerítő eszköz alkalmazására,
- a fogvatartottak tájékoztatása az előállító helyiségbe történő elhelyezéskor,
- bánásmód az Előállítóknak,
- kapcsolattartáshoz való jog érvényesülésének vizsgálata: a közeli hozzátartozóval vagy harmadik féllel és a védővel való kapcsolatfelvétel lehetősége,
- sérülés vagy betegség jelzése esetén hogyan történik az előállított személy orvosi ellátása,
- a külső orvosi vizsgálatra történő kísérést ugyanaz a rendőr végzi-e, aki a fogvatartottat előállította,
- a választott orvos általi vizsgálat lehetősége fennáll-e,
- a fogvatartottak szállításának körülményei.

A 2020. évi NMM látogatások kiemelt szempontja a fogvatartottak szállítási körülményeinek vizsgálata volt. Ennek megfelelően, a fogvatartottak szállításának – a fenti fókuszra megfelelő – vizsgálatára a jelentés kiemelt hangsúlyt helyezett.

1.5. Az érintett alapvető jogok

- *Az ember sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogainak tiszteletben tartásához és védelméhez való jog:* AZ EMBER sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tiszteletben kell tartani. Védelmük az állam elsőrendű kötelezettsége. [Alaptörvény I. cikk (1) bekezdés]
- *Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg.* Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. . [Alaptörvény I. cikk (3) bekezdés]
- *Az élethez és az emberi méltósághoz való jog:* Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg. [Alaptörvény II. cikk]
- *Személyes adatok védelme:* Mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez. [Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdés]

1.6. Az alkalmazott jogszabályok, állásfoglalások, iránymutatások

Nemzeti jogforrások:

- Magyarország Alaptörvénye;
- az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.);

- az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 1993. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Emberi Jogok Európai Egyezménye);
- a Strasbourgban, 1987. november 26-án kelt, a kínzás és az embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmód megelőzéséről szóló európai egyezmény kihirdetéséről szóló 1995. évi III. törvény;
- a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya kihirdetéséről szóló 1976. évi 8. törvényerejű rendelet;
- a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmódok elleni nemzetközi egyezmény kihirdetéséről szóló 1988. évi 3. törvényerejű rendelet;
- a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés elleni Egyezmény Fakultatív Jegyzőkönyvének kihirdetéséről szóló 2011. évi CXLIII. törvény (a továbbiakban: Jegyzőkönyv);
- a látogatás időpontjában hatályos Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.);
- a látogatás időpontjában hatályos büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.);
- az alapvető jogok biztosa és helyettesei, valamint a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság által végzett vizsgálatokkal kapcsolatos eljárásról szóló 29/2013. (VII.5.) ORFK utasítás;
- a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati szabályzat).

Nemzetközi források:

- A CPT 2. Általános Jelentése [CPT/Inf (92)];
- A CPT 12. Általános Jelentése [CPT/Inf(2002)15];
- A CPT 21. Általános Jelentése [CPT/Inf(2011)28];
- A CPT a fogvatartottak szállításáról szóló jelentése [CPT/Inf (2018) 24];
- CAT/OP/SWE/1. Report on the visit of the Subcommittee on Prevention of Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment to Sweden;
- Report to the Hungarian Government on the visit to Hungary carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) from 1 to 14 December 1994 [CPT/Inf (96) 5];
- Report to the Hungarian Government on the visit to Hungary carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) from 5 to 16 December 1999 [CPT/Inf (2001) 2];
- Report to the Hungarian Government on the visit to Hungary carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) from 30 May to 4 June 2003 [CPT/Inf (2004) 18]
- Report to the Hungarian Government on the visit to Hungary carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) from 30 March to 8 April 2005 [CPT/Inf (2006) 20];

- Report to the Hungarian Government on the visit to Hungary carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) from 24 March to 2 April 2009. [CPT/Inf (2010) 16];
- Report to the Hungarian Government on the visit to Hungary carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) from 3 to 12 April 2013 [CPT/Inf (2014) 13];
- Alapelvek a nemzetközi emberi jogi szabályok alkalmazásáról a szexuális irányultsággal és nemi irányultsággal kapcsolatban [Principles on the application of international human rights law in relation to sexual orientation and gender identity, March 2007]

1.7. A látogatás módszere

A Jegyzőkönyv 4. cikke 1. pontjának értelmében az államnak a nemzeti megelőző mechanizmus látogatásait bármely, a joghatósága és ellenőrzése alatt álló helyen lehetővé kell tennie, ahol embereket valamely hatóság utasítására, kezdeményezésére, hozzájárulásával vagy elfogadásával a személyes szabadságuktól megfosztják vagy megfoszthatják.

A nemzeti megelőző mechanizmus feladatainak teljesítése körében az alapvető jogok biztosja személyesen és munkatársai útján is eljárhat. Felhatalmazott munkatársai az Előállítókban előzetes bejelentés nélkül tettek látogatást.

A látogatócsoport a CPT útmutatásait követve, mindenekelőtt a rendőrség által fogvatartott személyeket megillető három jog érvényesülését vizsgálta: fogva tartásának tényéről az általa kiválasztott harmadik fél (családtag, barát, konzulátus) értesítése, az ügyvédhez való jog, a fogvatartott egy általa kiválasztott orvos (a rendőrhatalóság által biztosított orvosi vizsgálaton túlmenően) vizsgálatát kérhesse.⁴

A látogatócsoport tagjai végigjárták az Előállítók azon helyiségeit, ahol a fogvatartott megfordulhat, megtekintették azok berendezését és felszerelését. Az Előállítók személyzetének tagjait és a fogvatartottakat bizalmas körülmények között meghallgatták, viselkedésüket megfigyelték. A látogatócsoport tagjai a fogvatartottakra vonatkozó iratokba betekintettek, egyes iratokról fénymásolatot kaptak, néhány irat a látogatást követően került megküldésre.

A személyes meghallgatások a fogvatartottakkal és a személyzet tagjaival folytatott interjúk formájában, előzetesen kidolgozott, iránymutatóként szolgáló kérdéssor alapján valósultak meg. A látogatás időpontjában Győrben és Mosonmagyaróváron történt előállítás.

1.8. Szankciók tilalma

A Jegyzőkönyv 21. cikke értelmében semmilyen hatóság és tisztviselő nem rendelhet el, nem alkalmazhat, nem engedélyezhet, és nem tűrhet el semmilyen személy vagy szervezet elleni szankciót, ha az illető a nemzeti megelőző mechanizmussal akár valós, akár hamis információkat közölt, és az adott személyt vagy szervezetet semmiféle más jellegű hátrány sem érheti.

⁴ CPT/Inf (92) 3, 36. pont.

A látogatás vezetője: dr. Mézes Norbert

A látogatás résztvevői: dr. Izsó Krisztina
Tóthné Kiss Klaudia
dr. Sárközy István

A látogatás időpontja: 2020. február 18-19.

2. Tényállás és megállapítások

2.1. Az Intézmények alapadatai

Az Rtv. 33. § (3) bekezdése szerint az előállítás rövid időtartamú, legfeljebb 8 órán át tartó fogva tartás, amelyet a rendőri szerv vezetője egy alkalommal, legfeljebb 4 órával meghosszabbíthat. Az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani.⁵

2.1.1. Győr

A kapitányságon előállító egység⁶, és a hivatali helyiségek mellett az épület emeleti részein a nyomozati cselekmények végrehajtására szolgáló helyiségek voltak.

A rendőrségi helyszín egy felújított kétszintes épülettömbben volt.

A rendőrségi objektumban lévő 1 előállító egységen belül 3 felújított előállító helyiség⁷, és külön helyiségben a WC és mosdó volt kialakítva.

2.1.2 Mosonmagyaróvár

A rendőrkapitányságon előállító egység és előállításra használt hivatali helyiségek valamint a rendőrségi eljárások lefolytatására szolgáló helyiségek találhatók.

A kapitányság régi építésű épületének III. emeletén alakították ki az előállító egységet, ahol 3 előállító helyiség, illetve a közlekedő folyosón a fogvatartottak részére kijelölt WC és mosdó található. Az előállító egységen kívül a nyomozati és vizsgálati feladatokat ellátó osztályok hivatali helyiségeiben is történhet előállítás.

2.1.3. Kapuvár

A rendőrkapitányság korszerű épületében modern, újszerű állapotú előállító egység és hivatali helyiségek, valamint a nyomozati eljárások céljaira kialakított helyiségek találhatók.

A rendőrségi objektumban lévő 1 előállító egységen belül 3 modern előállító helyiség, illetve a mosdó és WC helyiség is megtalálható.

Előállításra esetenként a bűnügyi osztály hivatali helyiségeiben is sor kerülhet.

⁵ Lásd az Rtv. 33. § (3) bekezdését.

⁶ Szolgálati szabályzat 2. § 5. pont.

⁷ Szolgálati szabályzat 2. § 6. pont

2.1.5. Csorna

A kapitányság kétemeletes, régebbi típusú panel épületében 1 előállító helyiség, különböző hivatali helyiségek, és a nyomozati cselekmények végrehajtására szolgáló irodák találhatóak.

Az előállító helyiség melletti folyósón volt a fogvatartottak számára fenntartott WC és mosdó helyiség.

2.2. Fogvatartotti létszám, telítettség

2.2.1. Győr

A rendőrkapitányság előállító egységében 2019. január 1. és 2019. december 31. között 341 előállítottat, 269 férfit és 72 nőt helyeztek el. Az előállítottak között 39 fiatalkorú, és 9 külföldi állampolgár volt. 2019-ben a győri objektumban lévő fogvatartási hely éves átlagos kihasználtsága 22%, a fogva tartás átlagos időtartama személyenként 5,5 óra volt.

A látogatáskor egy férfi fogvatartott előállítását volt folyamatban.

A látogatás az objektum telítettségi adatai kapcsán alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt.

2.2.2. Mosonmagyaróvár

A kapitányság előállító egységében 2019. január 1. és 2019. december 31. között 16 előállított, 14 férfi és 2 nő tartózkodott. Az előállítottak között 3 külföldi volt.

A rendőrségi objektum fogvatartási helyként nyilvántartott hivatali helyiségeiben, az éves időszakban 461 fogvatartott, 423 férfi és 38 nő tartózkodott. A fogvatartottak között 10 fiatalkorú, és 32 külföldi állampolgár volt.

2019-ben a rendőrkapitányságon lévő előállító egység éves átlagos kihasználtsága 3,5%, a fogva tartás átlagos időtartama személyenként 3 óra, a hivatali helyiségek fogvatartási célú éves átlagos kihasználtsága 9,5 %, a fogva tartás átlagos időtartama személyenként 2 óra volt.

A látogatáskor egy férfi fogvatartottat szállítottak be a rendőrségi objektumba.

A látogatás a rendőrkapitányság telítettségi mutatói kapcsán alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt.

2.2.3. Kapuvár

Az objektumban 2019. január 1. és 2019. december 31. között 29 személyt állítottak elő, valamennyien férfiak voltak. Az előállítottak között 2 fiatalkorú volt. 2019. évben a rendőrkapitányságon lévő előállító egység éves átlagos kihasználtsága 1,23%, a fogva tartás átlagos időtartama személyenként 2,72 óra volt.

A látogatáskor az előállító egységben és a hivatali helyiségekben fogvatartott nem tartózkodott.

A látogatás a fogvatartotti létszám kapcsán alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt.

2.2.4. Csorna

A rendőri szervnél 2019. január 1. és 2019. december 31. között 271 személyt, 251 férfit és 20 nőt állítottak elő. Az előállítottak között 15 fiatalkorú és 20 külföldi állampolgár volt. 2019-ben a Csornai Rendőrkapitányságon a fogva tartás átlagos időtartama személyenként 2,77 óra volt.

A látogatáskor az előállító helyiségben és a hivatali helyiségekben fogvatartott nem tartózkodott

A látogatás az előállítottak létszámával kapcsolatban alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt.

2.3. Fogvatartott előállítása az Előállítóknban

A CPT a rendőrségi fogva tartás kapcsán hangsúlyozza, hogy a „*rendőrségi őrizetbe vett személyeket haladék nélkül világosan tájékoztatni kell minden jogukról*”.⁸

Az Rtv. 33. § (4) bekezdése értelmében, az „*előállítottat szóban vagy írásban az előállítás okáról tájékoztatni kell, és az előállítás időtartamáról részére igazolást kell kiállítani.*”

A Szolgálati szabályzat 31. § (2) bekezdése szerint „*A fogvatartott tényleges elhelyezése az előállító egységen belül az előállító helyiségben történik.*” A Szolgálati szabályzat 31. § (7) bekezdése szerint *a fogvatartott személy ruházatát a támadásra vagy önveszély okozására alkalmas tárgy elvétele céljából az előállító egységben történő elhelyezésekor a felügyeletet ellátó rendőrnek kötelező átvizsgálnia. A ruházat átvizsgálását a fogvatartottal ellentétes nemű személy nem végezheti, valamint nem lehet jelen, kivéve, ha az átvizsgálás technikai eszközzel történik.*

2.3.1. Győr

A legtöbb előállítás pénteken és szombaton este történik ittas vezetés miatt, vagy garázdaság ügyekben. A rendőrkapitány utasítása alapján, ha a kihallgatás egy órán belül lefolytatható, akkor nem helyezik el az előállítóban az eljárás alá vont személyt.

Az intézkedés alá vont személy ruházatát már a helyszínen átvizsgálják, mielőtt előállítanák a rendőrkapitányságra. A ruházatátvizsgálást az előállítóban történő elhelyezéskor megismétlik, és a cipőfüzőt is elveszik a fogvatartottól az eljáró rendőrök. A személyes tárgyak átvételéről letéti jegyzőkönyv készül 4 példányban, amiből kap az előállított személy is. Az előállított az értékeit az előállító egység előterében elhelyezett kulccsal zárható szekrénybe zárja és az előállítás időtartama alatt a kulcsot magánál tarthatja.

⁸ CPT/Inf (92) 3, 37. pont.

Az előállítottat nyilatkoztatják arra vonatkozóan, hogy van-e panasza a rendőri intézkedéssel kapcsolatban valamint azt is megkérdezik tőle, hogy a kit kíván értesíteni a fogvatartásról, továbbá tájékoztatást kap a jogairól és kötelezettségeiről. A szóbeli tájékoztatás mellett írásban is megkapja a tájékoztatást. Ha a fogvatartott nem akarja aláírni a tájékoztatást igazoló nyomtatványt, feltárják ennek okát, írástudatlan fogvatartott esetén pedig hatósági tanú előtt felolvassák a tájékoztató anyagokat. Abban az esetben, ha az előállítottnak ügyvédje van, kérheti az ügyvéd értesítését. Az 5 óra időtartamot meghaladó előállítás esetén nyilatkoztatják a fogvatartottat arra vonatkozóan is, hogy kér-e élelmezést.

Külföldi előállított részére minden esetben biztosítanak tolmácsot, abban az esetben is, ha az eljáró rendőr nyelvtudása lehetővé teszi azt, hogy az elsődleges tájékoztatást megadja a fogvatartott részére. Idegen nyelvű tájékoztató anyag 12 nyelven állt rendelkezésre.

Gyermekkorú személyt nem lehet előállítani. Ha az előállított gyermekkel együtt érkezett, meg kellett találniuk az intézkedő rendőröknek azt a törvényes képviselőt, akinél el lehetett helyezni a gyereket. Amennyiben erre nincs lehetőség, fel kell venniük a kapcsolatot a gyermekvédelmi szakszolgálat területi képviselőjével.

Az előállított személy azt mondta el, hogy a rendőrök tájékoztatták az előállítás okáról, de annak várható időtartamáról nem. Megkérdezték tőle, hogy akarja-e értesíteni a hozzátartozóját, de nem élt ezzel a lehetőséggel.

A látogatás az előállítás kapcsán alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt.

2.3.2. Mosonmagyaróvár

A rendőrkapitányságon leggyakrabban erőszakos, garázda, és vagyon elleni bűncselekmények elkövetői kerülnek előállításra, de előfordul náluk ún. „határon átvétel” is, amikor körözött elkövetőket szállítanak haza külföldről a rendőri szervek.

A rendőrök intoxikált, agresszív előállított esetében megerősített őrzést alkalmaznak, ön- vagy közveszélyes személy előállításakor pedig mentőt hívnak, és beszállítják a fogvatartottat a pszichiátriára.

Az eljáró rendőr a helyszínen közli az előállított személlyel, hogy miért állítja elő, és azt is, hogy mi fog vele történni a továbbiakban. Tájékoztatja arról, hogy joga van a védelemhez, értesítheti a hozzátartozóját, illetve arról, hogy igazolást fognak számára kiállítani az előállítás időtartamáról, valamint arról, hogy panasszal élhet az intézkedésre vonatkozóan. Nyilatkoztatják az előállítottat arra vonatkozóan, hogy a jogaira vonatkozó tájékoztatást megkapta, amely nyilatkozatot alá is kell írnia.

Írástudatlan előállítottak felolvassák a releváns iratokat.

Hozzátartozó értesítése lehetséges már az előállítás helyszínén is, ha ez nem veszélyezteti a rendőrségi eljárást. Általában azonban ez legkorábban a kapitányságon lehetséges, amit a szolgálatirányító parancsnok intéz.

Bűncselekmény gyanúja esetén, a bűnügyi részlegen dolgozó kollégák intézik mind a hozzátartozó, mind a védő értesítését.

A személyes tárgyak elvétele során formanyomtatványt használnak, a letétkezelés során a dokumentumot a rendőr és az előállított is aláírja. A letéti tárgyakat a letétkezelő helyiségben, egy polcrendszeren tárolják. A letéti jegyzőkönyvből a fogvatartott is kap egy példányt.

Ha gyermek is érkezik az előállított személlyel, akkor a közvetlen hozzátartozót próbálják meg elérni az eljáró rendőrök, akire rábízhatnák a gyereket. Ha ez nem lehetséges, akkor a családok átmeneti otthonában tudják biztosítani az elhelyezését.

Az állomány nagy része németül és angolul beszél, szlovák nyelvi problémák esetén pedig a rajkai határátkelőhelyen lévő közös szolgálati helyen dolgozó kollégák végzik el a külföldi előállított elsődleges tájékoztatását mobiltelefonon keresztül. Idegen nyelvű tájékoztató anyag több nyelven állt rendelkezésre a külföldi fogvatartottak számára.

A látogatás a fogvatartottak előállítása kapcsán alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt.

2.3.3. Kapuvár

Bűncselekmény gyanúja és elővezetés miatt került sor előállításra többnyire a kapuvári objektumban. Átlagban heti 1-2 főt állítanak elő ittas járművezetés vagy pénzbüntetés befizetésének elmulasztása miatt. A gyakorlat az, hogy meghallgatják az intézkedést alá vont személyeket, és arra törekszenek az eljáró rendőrök, hogy az előállítóban való elhelyezésre csak végső esetben kerüljön sor.

A rendőrök intoxikált, agresszív személy esetében, amennyiben ez szükséges, orvost és mentőt is hívnak, és elkísérik a kórházba az előállítottat. Ön és közveszélyes személy előállításakor pedig az orvosi ügyeletet értesítik, és ha az orvos azt szükségesnek látja, a mentőszolgálatot is hívják.

Előállításakor az intézkedő rendőr a helyszínen szóban elmondja az előállítottnak, hogy mi az előállítás indoka és mi fog történni vele a továbbiakban. Ezt követően a kapitányságon tájékoztatják a jogairól és kötelezettségeiről, arról, hogy értesítheti hozzátartozóját, illetve írásban nyilatkoztatják arra vonatkozóan is, hogy van-e valami betegsége, szed-e valamilyen gyógyszert.

Ha az előállított megtagadja az iratok aláírását, hatósági tanú jelenlétében felolvassák számára a releváns iratokat.

Védő kirendelését és értesítését a bűnügyi részlegen dolgozó munkatársak intézik.

Ha kiskorú maradna egyedül otthon előállításakor, értesítik a hozzátartozót. Amennyiben gyermek is érkezne az előállított személlyel, megpróbálnak egy másik hozzátartozót találni, akinek a gyermeket átadják. Ha ez nem lehetséges, a családsegítő intézetnek 24 órás ügyelete van Kapuváron, ők tudják biztosítani a gyermek felügyeletét.

Külföldi fogvatartotthoz tolmácsot hívnak. Az elsődleges tájékoztatást a németül és angolul beszélő rendőrök és az államhatáron lévő, ún. kapcsolattartási ponton dolgozó és több nyelven beszélő kollégák biztosítják mobiltelefonon keresztül.

A fogvatartottak előállítása kapcsán alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülmény a látogatás során nem merült fel.

2.3.4. Csorna

A rendőrkapitányságra legtöbbször ittas járművezetés és kábítószerrel visszaélés miatt állítanak elő fogvatartottakat. A nem túl gyakori az előállítások során arra törekszenek a rendőrök, hogy az minél rövidebb időtartamú legyen.

Ön- vagy közveszélyes személy előállításakor mentőt, illetve orvosi ellátást kérnek a rendőrök, és amennyiben szükséges, a fogvatartottat a győri kórház megfelelő részlegébe szállítják be, ahol megszervezik az előállított őrzését. Ezekben az esetekben a kórház külön szobát biztosít az őrzött személyeknek.

Az előállítottat az intézkedő rendőr tájékoztatja arról, hogy mi az előállítás oka, mi lesz a várható időtartama, és arról, hogy kiértésítheti hozzátartozóját valamint arról is tájékoztatják, hogy az ügyvédjével hogyan veheti fele a kapcsolatot.

Írástudatlan személy számára az erre vonatkozó dokumentumokat hatósági tanú jelenlétében felolvassák, amit a tanúk aláírnak, illetve az írástudatlan előállított egy x-et tesz az aláírás helyére.

Ritka, hogy fiatakorút állítanak elő, talán évente egyszer fordul elő. A törvényes képviselőt értesítik ebben az esetben.

Ha gyerek érkezik az előállítottal, és nem találnak más hozzátartozót, akkor a helyi családsegítő szolgálatot hívják fel az ügyeleti telefonszámukon, akik átmenetileg a győri gyermekotthonba viszik.

Külföldi előállított esetében amennyiben az állomány tagja beszéli a nyelvet, az elsődleges tájékoztatást a rendőrök végzik, de amennyiben nem ismert nyelvről van szó, vagy nem értik meg egymást, tolmácsot rendelnek ki. Legalább 10 vagy több nyelven állt rendelkezésre idegen nyelvű tájékoztató anyag a külföldiek számára.

A látogatócsoport az előállítás valamint az előállított személyek tájékoztatása kapcsán alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt a Csornai Rendőrkapitányságon.

2.4. Elhelyezés, tárgyi feltételek

„A rendőrségi fogvatartásnak alapvetően aránylag rövid időtartamúnak kell lennie. Következésképpen a fogva tartás fizikai körülményeitől a rendőrségi intézményekben nem várhatóak el, hogy olyan jók legyenek, mint más fogvatartási intézményekben, ahol az embereket hosszú ideig tartják. Azonban bizonyos elemi szükségleteket ki kell elégíteni.”⁹

A „zárkákat továbbá pihenőeszközzel kell felszerelni (pl. rögzített szék vagy pad), az éjszakára is fogságban tartott személyek számára pedig tiszta matracot és takarókat kell biztosítani.”¹⁰

A rendőrségi zárkák kívánatos mérete – nem minimum értéként értelmezve – a rendőrségi fogva tartás speciális jellegére figyelemmel, hét négyzetméter.¹¹

⁹ CPT/Inf (92) 3, 42. pont.

¹⁰ CPT/Inf (92) 3, 42. pont.

¹¹ CPT/Inf (92) 3, 43. pont.

A Szolgálati szabályzat 31. § (3) bekezdése elrendeli, hogy „A rendőrkapitányság (...), valamint a rendőrőrs vezetője köteles a fogvatartott személy biztonságos elhelyezésére szolgáló előállító egységet kijelölni.”

2.4.1. Győr

A nagy illetékességi területtel rendelkező kapitányságon az előállítók száma magas. A rendőrkapitányság épületében lévő előállító egységben, 2 nemdohányzó és 1 dohányzó előállító helyiséget, valamint egy fürdő-WC helyiséget alakítottak ki. Mindhárom előállító helyiségben kamera és ivókút, rögzített fekhelyek, illetve padok voltak elhelyezve. A fekhelyeken és a padokon elhelyezett pokrócok között elhasznált és koszos állapotú is volt.

Az előállítóknak az ablakokhoz nem lehetett közvetlenül hozzáférni, ráccsal le voltak választva, de az ablaknyitó kar elérhető volt. A helyiségek tiszták, a világítás megfelelő volt. Az előállító egység WC-jéből azonban csatornaszag áradt és a tisztaság is kifogásolható volt. A kapott tájékoztatás szerint az előállítókat minden nap takarítják.

A látogatócsoport által szemrevételezett nemdohányzó előállító helyiségek méretei az alábbiak voltak:

1. előállító helyiség: 12 m²
2. előállító helyiség: 20 m²

A kisebb előállítóknak 1 fekhely és 1 pad volt a bútorzata.

A nagyobbik előállítóban 2 fekhely és 2 pad volt elhelyezve.

Az egység előteréből nyíló külön helyiségben, újszerű fürdő és egy törésálló mosdó, illetve egy fülkével leválasztva egy WC állt a fogvatartottak rendelkezésére. Az előállító helyiségekben található speciális fekhelyek a maximum 12 óra időtartamú előállítás esetén biztosították a tartós éjszakai pihenést.

Az előállított személyek elhelyezési körülményei kapcsán a látogatás alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt.

2.4.2. Mosonmagyaróvár

A kapitányságon a korábbi fogdarészlegről kialakított előállító egységben, 3 előállító helyiség és az előállítottak részére kijelölt WC és mosdó helyiség volt. Az épületben a III. emeleten működött korábban fogda, ezért az ott lévő zárkákat használták előállító helyiségekként.

Előállításakor a fogvatartottakat a hátsó bejáraton keresztül szállították az épületbe és lifttel vitték fel a korábbi fogdaszintre. Három zárkát, egy férfi, egy női és egy nemdohányzó előállító helyiséget használtak előállításra.

A megtekintett előállító helyiségek méretei az alábbiak voltak:

1. férfi előállító helyiség: 9 m².

A helyiség egy része ráccsal volt elkülönítve, amit a rendőrök elmondásuk szerint nem használnak. A jobb oldali fal teljes hossza mentén egy rögzített pad volt elhelyezve,¹² a

¹² Ld. Melléklet, (3) kép

megfelelő szellőzést és világítást a helyiség végében található ráccsal fedett ablakrendszer biztosította.

2. nemdohányzó előállító helyiség: 11,65 m².

Ez a férfi előállító helyiség tükörképe volt, a bal oldalon elhelyezett hosszú paddal. Itt is egy padra ülhet az előállított, de itt volt pokróc is a padon.

3. a női előállító, egy kisebb helyiség volt belülről nyitható ráccs ablakokkal és két műanyag fekhellyel. Az előállító berendezés része volt még ezen felül egy ruhafogas, két szék egy asztallal és egy kinyitható dívány, amelyen egy színes takaró volt. A szellőzés és a természetes megvilágítást megfelelő volt.

Az előállítottaknak fenntartott WC átlagos állapotban volt. A helyiségben lévő falí kút csapjairól a tekerőgombok hiányoztak, és egy figyelmeztető felirat volt elhelyezve arra vonatkozóan, hogy nem használható.

A férfi és a nemdohányzó előállító helyiségben a bútorzat alkalmatlan volt arra, hogy ott az előállított személyek az előállítás maximális időtartamáig, akár éjszakába nyúlóan tartózkodjanak, ami veszélyeztette az Alaptörvény II. cikkében megfogalmazott emberi méltósághoz való jog érvényesülését.

2.4.3. Kapuvár

A közelmúltban épült rendőrkapitányság, és az előállító egység egyaránt újszerű volt.

Két padlófűtéssel rendelkező előállító helyiség került kialakításra az egységben az alábbiak szerint:

1. számú előállító helyiség: 11,7 m²

Berendezése egy fekhely, egy asztal, egy pad és egy ivókút.

2. számú előállító helyiség: 10,3 m².

Nem volt fekhely a helyiségben, egy padból, egy asztalból és egy ivókútból állt a bútorzata.¹³

A korszerű előállító helyiségekben megfigyelő kamera volt felszerelve, illetve őrhívó gombok. Az előállított személy a különálló helyiségben lévő WC-t és mosdót használhatta, melynek modern berendezése törhetetlen, rozsdamentes anyagból készült.¹⁴A mellékhelyiség tiszta volt.

Az előállítottak elhelyezési körülményei kapcsán a látogatás alapvető joggal összefüggő visszasságot nem észlelt.

2.4.4. Csorna

Egyetlen előállító helyiséggel rendelkezett a rendőrkapitányság. Az itt lévő folyosón volt megtalálható a fogvatartottak számára kijelölt átlagos állapotú, de tiszta mosdó és WC helyiség. A takarítási napló szerint a látogatást megelőző napon volt takarítás.

Az előállító helyiség alapterülete 9,65 m² volt.

¹³ Ld. Melléklet, (5) kép

¹⁴ Ld. Melléklet, (6) kép

Az előállítóban, a jobb oldalon egy rögzített pad volt elhelyezve, a rajta lévő pokróc foltos volt.¹⁵ A helyiség végében ráccsal elzárt fűtőtestet és belülről nyitható újszerű ablakokat láttunk. A helyiség neon világítással rendelkezett.

Az előállító helyiségben elhelyezett pad - kialakítása miatt - a ténylegesen akár 12 óra időtartamú előállítás esetén nem tette lehetővé az éjszakai pihenés lehetőségét.

Az előállított személyeknek az előállítás maximális időtartamáig tartó, akár éjszakába nyúló várakozásra alkalmatlan bútorzatú helyiségben történő elhelyezése veszélyeztette az Alaptörvény II. cikkében megfogalmazott emberi méltósághoz való jog érvényesülését.

2.5. Kapcsolattartás, hozzátartozó és védő értesítése

A rendőrségi fogva tartás kapcsán a CPT különösen fontosnak tartja, hogy a fogvatartott a fogva tartás tényéről az általa kiválasztott harmadik felet (családtag, barát, konzulátus) mielőbb értesítse, és érvényesítse az ügyvédhez való jogát.¹⁶

A CPT 1999. évi magyarországi látogatásáról szóló jelentés ajánlásai szerint biztosítani kell a hozzátartozó vagy a harmadik személy késelem nélkül történő értesítését, továbbá a jogi képviselőhöz történő hozzáférés lehetőségét hatékony módon, a fogva tartás első pillanatától kezdődően. A hozzátartozó értesítésének követelményét a CPT 2009. és 2013. évi látogatásairól készült jelentések ismételten hangsúlyozták.¹⁷

A látogatás időpontjában hatályos Rtv. 18. § (1) bekezdése szerint a „fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozója vagy más személy értesítését kérje, ennek érdekében a fogvatartottat nyilatkoztatni kell. A fogvatartott által értesítendőnek megjelölt személy értesítésének kötelezettsége a rendőrséget terheli, az értesítést a rendőrség indokolatlan késelem nélkül teljesíti. Ha az értesítés ténye az eljárás során keletkezett adatok alapján veszélyezteti az intézkedés célját, akkor az értesítést el kell halasztani és akkor kell megtenni, amikor a veszélyeztetés már nem áll fenn. Ha az értesítés ténye nem, de a fogvatartott által megjelölt személy értesítése veszélyezteti az intézkedés célját, akkor őt fel kell hívni arra, hogy más személyt jelöljön meg.”

2.5.1. Győr

A közterületi feladatokat ellátó rendőrök gyakorlata szerint az előállított személyt már a helyszínen megkérdezték, hogy kit szeretne értesíteni – a személy nevét és telefonszámát –, és az adatokat a szolgálatirányítónak átadták. Nagyon sok esetben nem kért értesítést az intézkedés alá vont személy.

A kényszerintézkedést foganatosító rendőr jelentésében szerepelnie kell, hogy a fogvatartott kit kért értesíteni. Az értesítést a szolgálatirányító parancsnok intézte, vagy a bűnügyi részlegben dolgozó munkatársak, ha olyan volt az ügy jellege, hogy az előállítást

¹⁵ Ld. Melléklet, (7) kép

¹⁶ CPT/Inf (92) 3, 36. pont.

¹⁷ CPT/Inf (2001) 2, 30. pont, CPT/Inf (2010) 16, 23. pont, CPT/Inf (2014) 13, 22. pont.

követően egyértelművé vált, hogy az bünygyi feladat. A védő kirendelését és értesítését is a bünygyi részlegen dolgozó kollégák intézték ilyen esetekben.

Ha eljárásban a védő részvétele kötelező volt, és az előállítottak nem volt meghatalmazott védője, a védő kirendelése az ügyvédi kamarán keresztül történt. Ha a kihallgatásnál a védő jelenléte kötelező volt, akkor a kihallgatást csak akkor kezdték meg, ha a védő megérkezett. A várakozási idő változó volt, 15 perc vagy ennél hosszabb idő is eltelhetett a védő megérkezéséig.

Ha a fogvatartott kérte a hozzátartozó értesítését, akkor értesítették őt a megadott telefonszámon. Ha nem volt, vagy nem állt rendelkezésre telefonszám, a rendőrök kiértésítették a hozzátartozót a lakcímén.

Fiatalkorú személy előállítása esetén a törvényes képviselőt értesítették az eljáró rendőrök.¹⁸

Külföldi előállított részére tolmácsot rendelnek ki és biztosítják a hozzátartozó, az ügyvéd és a konzulátus, illetve a követség értesítését. Az eljárási cselekmények alatt a tolmács közvetíti az eljáró rendőr kérdéseit, a jogszabályi figyelmeztetéseket elmondja, illetve elmagyarázza a felvett jegyzőkönyvet.

Az előállítottak kapcsolattartásának biztosítása kapcsán a látogatás alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt.

2.5.2. Mosonmagyaróvár

Előállításkor a fogvatartott hozzátartozójának kiértésítése többnyire a kapitányságon lehetséges. Hozzátartozó értesítése akkor volt lehetséges már az előállítás helyszínéről, ha ez nem veszélyeztette a rendőrségi eljárás sikerességét.

Mind a hozzátartozót, mind a védőt általában a szolgálatirányító parancsnok értesíti telefonon az előállított kérése szerint.

Ritkán fordult elő fiatalkorúak előállítása a rendőrök szerint. Fiatalkorú kihallgatása esetén értesítik a törvényes képviselőt, a szülőt vagy a gyámhatóságot, és a védő részvétele is kötelező.¹⁹

Bünygyekben előállítottak hozzátartozóinak, illetve a védők értesítését a legtöbb esetben bünygyi részlegen dolgozó rendőrök intézték.

Külföldi fogvatartott kihallgatásához tolmács szükséges, nem hagyatkoztak a rendőrök a saját nyelvtudásukra, kötelező a tolmács kirendelése. Ez elsősorban a meghallgatandó személy anyanyelve szerint, vagy ha ez nagyon különleges, akkor olyan nyelvnek megfelelően történt, amelyet megért. Általában 20-30 perc telt el, amíg egy tolmács a kapitányságra érkezett. Az államhatár közelsége miatt gyakran állítottak elő külföldieket.

Amennyiben az eljárási cselekményen védő részvétele kötelező, és munkaidő után került arra sor, akkor a kirendelt védő többnyire Győről érkezett, amire kb. 1,5 -2 órát kellett várniuk.

¹⁸ A látogatás időpontjában hatályos Rtv. 18. § (1) bekezdése 6. mondata szerint „Ha a fogvatartott kiskorú vagy gondnokság alá helyezett, haladéktalanul értesíteni kell törvényes képviselőjét.”

¹⁹ A Be. 682. § (1) bekezdése szerint a „fiatalkorú elleni eljárásban védő részvétele kötelező.”

Külföldi fogvatartottnak a hozzátartozó, nagykövetség, konzulátus értesítését biztosítják. Az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóságot a külföldi személy gyanúsított kihallgatásáról hivatalból értesítették az eljáró rendőrök.

A hozzátartozó értesítése, illetve a védő kirendelése kapcsán a látogatás alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt.

2.5.3. Kapuvár

Az előállított nyilatkozata alapján a szolgálatirányító értesíti telefonon a hozzátartozót. Ha a rendőri intézkedés helyszínen jelen volt, akkor ott történt meg az értesítése. Ha más kapitányság illetékességi területén lakott az értesíteni kívánt személy, akkor a szolgálatirányító vette fel a kapcsolatot az illetékes rendőri szervvel, hogy ők hajtsák végre az értesítést. Az intézkedés alá vont személy kérése alapján a jogi képviselőt is értesítették a rendőrök.

Ha egy ügyben a védő kirendelése kötelező volt, ez a területi ügyvédi kamarákon keresztül történt meg. Az online rendszer algoritmus alapján választja ki az adatbázisban szereplő védőt, akit a kamara értesített. Pár perc alatt megérkezett az automatikus visszajelzés a kirendelést kérő rendőri szervezethez. Ezt követően a rendőrök egyeztettek a védővel telefonon. Győrből kb. egy óra, amíg a védő a kapitányságra ér, ez alatt az idő alatt a kihallgatandó személy az előállítóban várakozik. Az is előfordulhatott, hogy az előállított az eljáró rendőr irodájában várakozik, és addig az adatait veszik fel, de nem kezdik el a kihallgatást. Minden esetben lehetővé tették, hogy a fogvatartott személy a kihallgatás megkezdése előtt ellenőrzés nélkül beszélhessen a kirendelt védővel.

Fiatalkorú előállításakor minden esetben értesítették a törvényes képviselőt vagy a családsegítőt.

Külföldi személyhez tolmácsot szintén Győrből hívtak. A külföldi előállított hozzátartozója, a konzulátus vagy nagykövetség értesítését a szolgálatirányító intézte a tevékenység-irányítási központon (a továbbiakban: TIK) keresztül.

A hozzátartozó értesítése, illetve a védőhöz való jog kapcsán a látogatás alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt.

2.5.4. Csorna

A hozzátartozó kiértesítése általában a rendőrkapitányságról történt, a szolgálatirányító feladata, bizonyos esetekben azonban már a helyszínről értesíthette az előállított hozzátartozóját a rendőr. Többnyire telefonon értesíti a hozzátartozót a szolgálatirányító parancsnok, azt azonban megengedik az előállítottnak, hogy a saját telefonjából kinézze az értesítendő személy számát. Ha nem volt telefonszáma az értesíteni kívánt személynek, akkor a rendőrök személyesen mentek ki a lakcímére, vagy más kapitányság rendőrei intézkedtek, ha az ő illetékességi területükön lakott a hozzátartozó. A védő értesítését is a szolgálatirányító intézte telefonon.

A védő kirendelése egy elektronikus rendszerben történik. A kamara válasza 8-15 perc közötti időtartam alatt megérkezik, és minden esetben felveszik a kapcsolatot a kirendelést

kezdeményező rendőrök a kijelölt védővel. Az elmondottak szerint a védő 10-ből 8 esetben jön el a kihallgatásra.

Ritka, hogy fiatalkorút állítanak elő a rendőrök, talán évente egyszer fordult elő ilyen. A törvényes képviselőt értesítik erről.

Ha tolmácsra van szükség, az alapnyelveket tolmácsolók Csornáról gyorsan kirendelhetők. Azonban pl. bosnyák vagy szerb-horvát tolmácsot Győrből kellett hívni. Ilyenkor több időbe kerül, amíg megérkezik a kirendelt tolmács, annak ellenére, hogy elmennek érte a szolgálati autóval, mert így lehetséges a tolmácsolást ésszerű időn belül biztosítani.

A külföldiek előállítása csekély számban fordult elő. A nyelveket beszélő kollégák elmagyarázták nekik az intézkedés lényegét, majd a további eljárási cselekményekhez már tolmácsot kértek. A kényszerintézkedésről szóló jelentésben írják le a rendőrök, hogy hogyan értesítették az intézkedés alá vont külföldi hozzátartozóját és a konzulátust.

A látogatás a védő, illetve tolmács kirendelése kapcsán alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt.

2.6. Előállítottak szállításának körülményei

A CPT több jelentésében²⁰ hangsúlyozza, hogy a megfélemlítés és a fizikai bántalmazás veszélye közvetlenül az őrizetbe vétel után a legnagyobb, a rendőrségi objektumba szállítás során is érheti rossz bánásmód, például bántalmazás vagy fenyegetés a fogvatartottakat.

A CPT által 2018-ban kiadott, a fogvatartottak szállítására vonatkozó elvárásait tartalmazó összefoglaló anyagban, a fogvatartottak hátrabilincselésére vonatkozóan megállapította, hogy az a kényelmetlenség és a sérülés kockázatára figyelemmel kerülendő.²¹

A Szolgálati szabályzat 41. § (5) bekezdése második mondata szerint „*Tilos a bilincs olyan módon való használata, amely indokolatlanul fájdalmat, sérülést okoz vagy jellegénél fogva megalázó.*”

A Szolgálati szabályzat 41. § (6) bekezdése aa) pontja szerint a rendőri intézkedés során a kezek hátrabilincselése akkor indokolt ha „*a bilincs alkalmazására testi kényszer útján kerül sor, vagy alapos okkal tartani lehet rendőr elleni támadástól, valamint szökéstől,*”

2.6.1. Győr

A fogvatartottak hosszabb távú szállítására fogvatartott-szállító járművel is rendelkezett a rendőrkapitányság. Az előállítottakat azonban többnyire a rendszeresített szolgálati gépkocsival szállították. A rendőrség fogvatartott-szállító kisbuszát akkor használják, ha nagyobb rendezvényen, több személy előállítására kell intézkedniük a rendőröknek.

A kapitányság korszerű szolgálati gépkocsikkal, illetve kisbusszal rendelkezett. A megtekintett gépjármű hátsó ülése biztonsági övekkel felszerelt volt. Az intézkedés alá vont személyt a jobb hátsó ülésre ültették a szolgálati autóban, és a járőrtárs ült mellé.

²⁰ CPT 21. általános jelentés [CPT/Inf (2011) 28] 19. pont.

²¹ CPT Transport of detainees Factsheet June 2018 (A CPT elvárásai a fogvatartottak szállításával összefüggésben), CPT/Inf (2018) 24, 3. pont.

A szállítás során hátra bilincseltek az előállított kezét, nem előre. A rendőrök szerint erre azért van szükség, mert előrebilincselte kézzel a fogvatartott átnyúlhat az előtte ülő rendőr feje fölött és a bilincsel az ülés fejtámlájához szorítva fojtogathatja a rendőrt és hozzáférhet a gépkocsit vezető vagy a kísérő rendőr szolgálati fegyveréhez.

Az előállított személy úgy nyilatkozott, hogy szolgálati gépkocsival szállították be a rendőrségi objektumba, de nem bilincseltek meg.

A látogatás a fogvatartottak szállítási körülményei vonatkozásában alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt.

2.6.2. Mosonmagyaróvár

A szolgálati gépkocsikkal szállították a rendőrök az előállítottakat. Az együttműködő személyeket nem bilincseltek meg, a jobb hátsó ülés mögé ültették az autóban és rázárták a gyermekzárát az ajtón, illetve bekapcsolták a biztonsági övét. Többnyire azonban bilincselést alkalmaztak a gépjárműben. Pár hónapja oktatást tartottak erre vonatkozóan az állománynak, aminek indoka egy olyan eset volt, hogy amikor két rendőr sérült meg egy fogvatartott szállítása közben, aki megtámadta őket.

A megtekintett újszerű állapotú járőrautóban volt hátul biztonsági öv. Több modern gépkocsi állt a közterületi feladatokat ellátó rendőrök rendelkezésére. A látottak alapján megfelelő volt a kapitányság gépjármű ellátottsága.

Az interjúalany fogvatartott férfit külföldről szállították Magyarországra, aki a továbbszállítására várt a rendőrségi objektumban. A véleménye azt volt, hogy a szállítás során mindvégig rendesen viselkedtek vele a rendőrök, nem bántalmazták és nem voltak lekezelőek.

Az előállítottak szállítási körülményei kapcsán a látogatás alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt.

2.6.3. Kapuvár

A kapitányság udvarán látott kisbusszal vagy a szolgálati gépkocsikkal szállították a fogvatartottakat a rendőrök. A szolgálati jármű jobb hátsó ülésére ültették az előállított személyt, és a magatartásától függően mérlegelték, hogy a bilincs alkalmazására szükség van-e a rendőri intézkedés során.

A látogatócsoport által megtekintett, újszerű szolgálati gépkocsi hátsó ülésora biztonsági övvel fel volt szerelve. Az előállításokra használható rendőrségi járműpark, rendkívül jó állapotú és újszerű szolgálati autótípusokból állt.

A fogvatartottak szállítási körülményei vonatkozásában a látogatás alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt.

2.6.4. Csorna

A látogatócsoport által megtekintett szolgálati gépkocsi hátsó ülésén volt biztonsági öv. A jobb hátsó ülésre ültették szállításkor az előállítottat, és mellé ült egy rendőr. Amennyiben

nem jelentett kockázatot és megfelelő volt a magatartása, nem bilincseltek meg az intézkedés alá vont személyt az autóban.

A rendőrök szerint egy kisebb városban ritkán történnek olyan cselekmények, hogy a fogvatartottak szállításakor szükség lenne kényszerítő eszköz alkalmazása.

Az ellenőrzött rendőrségi objektumban modern és korszerű szolgálati gépjárműveket használtak előállításra.

A látogatás a fogvatartottak szállítási körülményei vonatkozásában alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt.

2.7. Előállított személyek orvosi ellátása

A CPT 12. számú Általános Jelentésében fejti ki, hogy az *„orvoshoz jutás jogának magában kell foglalnia a fogvatartottnak azt a jogát, hogy kívánsága szerint olyan orvos vizsgálja meg, akit ő maga választott (...).”*²² Amennyiben a fogvatartottak kezelése a rendőrhatalóság által biztosított orvos feladata, a rossz bánásmódok megelőzése érdekében biztosítani kell, hogy a fogvatartott az általa kiválasztott orvos vizsgálatát is kérhesse.²³ A *„Rendőrségi fogvatartott személyek minden orvosi vizsgálatát a rendvédelmi személyzet hallótávolságán kívül, illetve ha az érintett orvos másképp nem kéri az adott esetben, a személyzet számára nem látható módon kell elvégezni.”*²⁴ A rendőrség által fogvatartott személyek orvosi vizsgálatát úgy kell elvégezni, hogy azt rendőrtisztek ne hallják, és lehetőleg ne is lássák.²⁵

Az Rtv. 17. § (2) bekezdése értelmében, a *”rendőri intézkedés során a kényszerítő eszköz alkalmazása esetén lehetőleg kerülni kell a sérülés okozását, az emberi élet kioltását. Az intézkedés folytán megsérült személy részére – amint ez lehetséges – segítséget kell nyújtani, szükség esetén a rendőr gondoskodik arról, hogy a sérültet orvos elláthassa, kórházi elhelyezése esetén a hozzátartozó vagy más, a sérülttel kapcsolatban álló személy erről értesüljön.”*

Az Rtv. 18. § (2) bekezdése szerint *„A rendőrség gondoskodik a fogvatartott elhelyezéséről, a fogva tartás miatt bekövetkező egészségkárosodás megelőzéséhez szükséges ellátásáról. A sérült, beteg vagy más okból sürgős orvosi ellátásra szoruló fogvatartottat orvosi ellátásban kell részesíteni.”*

A szabadságtól az Rtv. 33. § (3) bekezdése alapján, előállítás címén megfosztott személyek kapcsán a Szolgálati szabályzat 31. § (7) bekezdése mindössze annyit ír elő, hogy *„elhelyezéskor a fogvatartottat nyilatkoztatni kell sérüléséről, esetleges panaszáról. Betegség vagy sérülés esetén orvosi ellátásban kell részesíteni”.*

²² CPT/Inf (2002) 15, 42. pont.

²³ CPT/Inf (92) 3, 36. és 37. pont.

²⁴ CPT/Inf (2002) 15, 42. pont.

²⁵ CPT/Inf (92) 3, 38. pont.

2.7.1. Győr

Az előállított sérülése vagy betegségre vonatkozó jelzése esetén mentőt hívtak, illetve jelentették az ügyeletük felé a rendőrök, hogy milyen betegsége van az intézkedés alá vont személynek és milyen gyógyszerigény merült fel. Ha az előállított nem jelezte, de a járőr észlelt külsérelmi nyomot a testén, intézkedett ennek orvosi ellátására. A szükséges gyógyszert a hozzátartozó behozhatta a fogvatartott számára, vagy ha ez nem volt lehetséges, a járőr kiment érte.

Az intézkedő rendőrt bántalmazás gyanúja esetén azonnal leváltották. Amennyiben nem volt panasz rá a fogvatartott részéről, vagy ilyen gyanú nem merült fel, az előállítást végrehajtó rendőr vitte tovább az orvoshoz is az előállítottat, ha erre szükség volt.

Az orvosi ellátást munkaidőben a rendőrorvos, az ügyeleti időben a háziorvosi ügyelet biztosította. Paravános elválasztásos módszert dolgoztak ki az orvosi vizsgálaton, hogy hallja a rendőr, hogy mi történik, de ne lássa azt. A vizsgálaton az őrzésbiztonsági szempontok az elsődlegesek, ezért a kísérő rendőr az orvosi vizsgálatnál jelen volt.

Indokolt esetben lehetővé tették az előállított kérésére, hogy másik orvos vizsgálja meg, nem az, akit a rendőrség biztosít. Ha nagyon komoly egészségügyi probléma merült fel, akkor azonban többnyire a győri Petz Aladár Kórház Kórházba vitték a fogvatartottat, ahol magas szintű egészségügyi ellátást tudnak a fogvatartottaknak biztosítani bármilyen betegség esetén.

Az előállított egészségügyi adatait zárt borítékban, a szolgálatirányító parancsnok páncélszekrényében tárolták, ami nem volt hozzáférhető az állomány számára.

Veszélyeztette az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésében meghatározott személyes adatok védelméhez fűződő jog érvényesülését, hogy a panasz vagy sérülés esetén szükséges orvosi vizsgálat során az orvos és fogvatartott közötti bizalmas kommunikációt a fogvatartottat kísérő, nem az egészségügyi személyzethez tartozó rendőrök is hallhatták.

2.7.2. Mosonmagyaróvár

Ha az előállított a rendőröknek az intézkedés során sérülést vagy betegséget jelzett, a rendőrök az egészségügyi ellátása iránt intézkedtek, vagy ha az szükséges volt, mentőt is hívtak. A mentőállomás nagyon közel van, pár perc alatt a kapitányságra ér a mentő szükség esetén.

Látható sérülés esetén a rendőrök nyilatkoztatták az előállítottat a sérülés keletkezéséről, illetve arra vonatkozóan, hogy kér-e orvosi ellátást. Amennyiben ez munkaidő után történt, a kényszerintézkedés alá vont személyt a közrendvédelmi beosztottak a győri orvosi ügyeletre vitték, ami általában a megyei kórház traumatológia osztálya volt. Ha betegség miatt sürgős gyógyszer igény merült fel, az előállított hozzátartozója behozhatta azt számára, vagy ha ez nem volt lehetséges, a rendőrök mentek el érte.

Létszám problémák miatt a fogvatartottat előállítást követően az a rendőr kísérte az esetlegesen szükséges orvosi vizsgálatra, aki intézkedett vele szemben. Csak akkor váltják le a rendőrt, ha fogvatartottnak panasza van az intézkedésre vagy a bánásmódra, illetve bűncselekmény esetén, pl. ha hivatalos személy elleni erőszak gyanúja merült fel.

A rendőrnek az orvosi vizsgálaton abban a helyiségben kellett tartózkodnia, ahol a vizsgálat zajlott. A vizsgált fogvatartottal azonos nemű rendőr halló-és látótávolságon belül volt

az orvosi vizsgálat alatt. A rendkívüli esemény megelőzése – ami az őrzésbiztonsági szempontok elsődlegességét jelenti – volt a feladata a vizsgálaton jelen lévő rendőrnek.

Az előállítotttra vonatkozó egészségügyi adatokat a szolgálatirányító parancsnok kezelte, más nem férhet hozzá. Az orvosi ellátásáról egy ambuláns lap készült, ami belekerült a fogva tartásra vonatkozó és a parancsnoki ellenőrzést követően irattárba kerülő anyagba.

Az orvosválasztással kapcsolatban a szolgálatban lévő rendőrök szerint teljesen mindegy, hogy melyik orvoshoz, vagy orvosi ügyeletre vitték az előállítottat, így indokolt esetben a fogvatartott erre vonatkozó kérését is figyelembe vették.

Veszélyeztette az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésében meghatározott személyes adatok védelméhez fűződő jog érvényesülését, hogy a panasz vagy sérülés esetén szükséges orvosi vizsgálat során az orvos és fogvatartott közötti bizalmas kommunikációt a vizsgálaton jelen lévő, nem az egészségügyi személyzethez tartozó rendőrök is látták és hallhatták.

7.3. Kapuvár

Amennyiben az előállított személynek orvosi ellátásra lenne szüksége, az orvosi ügyelet 24 órában biztosított volt a településen. A kapuvári mentőállomás a rendőrkapitánysággal azonos utcában van, ezért szükség esetén gyorsan az objektumba érkeznek.

Sérülés észlelése vagy betegség jelzése esetén, ha az egészségügyi probléma indokolja, az orvos jött az előállítóba és ott végezte el a vizsgálatot. Az orvosi ellátást igénylő intézkedések kapcsán az volt az elfogadott gyakorlat, hogy az orvos vagy a mentő bejött a kapitányságra és lehetőség szerint ott történt meg az előállított személy egészségügyi ellátása, akár a vizelet vagy vérminta vétele is. Nem a rendőr vitte tovább az egészségügyi ellátásra szoruló fogvatartottat, mert az előre nem látható problémák forrása lehetett tapasztalataik szerint. Ha a rendőrségi objektumban mégsem volt lehetséges az orvosi ellátás, akkor vitték a rendőrök az orvosi ügyeletre az előállítottat.

A rendőrök elmondták, hogy az orvos kéri rendszerint azt, hogy jelen legyen a kísérő rendőr az orvosi vizsgálaton.

Veszélyeztette az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésében meghatározott személyes adatok védelméhez fűződő jog érvényesülését, hogy a panasz vagy sérülés esetén szükséges orvosi vizsgálat során, az orvos és fogvatartott közötti bizalmas kommunikáció alatt az őrzést végző, nem az egészségügyi személyzethez tartozó rendőrök is jelen lehettek.

2.7.4. Csorna

Gyógyszerigény jelzése esetén az előállított hozzátartozóját keresték meg elsődlegesen a rendőrök, ha ez nem volt lehetséges, akkor az orvosi ügyelettel vették fel a kapcsolatot. Az orvosi vizsgálatra ugyanaz a rendőr kísérte a fogvatartottat, mint aki előállította. Abban az esetben, ha panasz merült fel a rendőrről az intézkedés alá vont személy részéről, akkor más személy kísérte a vizsgálatra. Előfordult, hogy az orvos mondta azt a rendőröknek, hogy menjenek ki, mert olyan jellegű a vizsgálat, de ilyenkor is arra kérte őket, hogy hagyják nyitva

a vizsgáló helyiség ajtaját. Nem látták ilyenkor, hogy mi történik, de hallották a rendőrök. Az őrzésbiztonsági szempontok az orvosi vizsgálaton elsődlegesek voltak.

Nem volt még olyan kérdés, hogy az előállított a saját orvosát választaná inkább, ahelyett akit a rendőrség biztosít. Ha azonban ilyen kérdés merülne fel valamelyik előállított részéről, annak is eleget tudnának tenni. Munkaidőben a helyi rendőrorvoshoz, munkaidőn túl pedig a háziorvosi ügyeletre vitték vizsgálatra a rendőrök a fogvatartott személyeket. Az orvosi vizsgálaton keletkezett iratokat az orvosi személyzet a fogvatartott kezébe adta, amit a rendőr nem vett el az előállított személytől. A keletkezett egészségügyi adatokat az előállított többi iratával együtt kezelték a rendőrségi eljárások során.

A rendőrök szolgálati előjárói már egy bilincselés okozta sérülés kapcsán is orvosi ellátást biztosítottak a sérült fogvatartottnak. Testi kényszer alkalmazásával járó intézkedés esetén is kivitték az orvoshoz az intézkedés alá vont személyt, és ambuláns lap készült a keletkezett sérülésről.

Veszélyeztette az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésében meghatározott személyes adatok védelméhez fűződő jog érvényesülését, hogy a panasz vagy sérülés esetén szükséges orvosi vizsgálat során az orvos és fogvatartott közötti bizalmas kommunikációt a fogvatartottat kísérő, nem az egészségügyi személyzethez tartozó rendőr is hallhatta.

8. Bánásmód az Előállítóknak

A CPT 12. számú Általános Jelentésének 47. pontja szerint „A rendőrségi fogvatartottak számára megfelelő illemhelyet kell biztosítani kulturált színvonalon, és kielégítő tisztálkodási lehetőséghez kell jutniuk. Közvetlenül álljon rendelkezésükre ivóvíz, és megfelelő időben étkezést kell biztosítani számukra, naponta legalább egyszer teljes értékű étellel (...)”

A Szolgálati szabályzat 31. § 11. pontja értelmében a „személyi szabadság korlátozásának első 5 óráját követően az intézkedést foganatosító rendőri szerv gondoskodik a fogvatartott személy élelemmel történő ellátásáról. A fogvatartott személy étkezése az előállító helyiségben történik.”

„A rendőrségnek az a feladata, hogy őrizze a fogvatartottakat, ami magában foglalja azt is, hogy biztonságban és sértetlen fizikai állapotban tartsák őket. Következésképpen a fogvatartási területek figyelése fontos részét képezi a rendőrség őrzési és ellátási feladatának. Megfelelő lépéseket kell tenni annak biztosítására, hogy a rendőrségi fogvatartottaknak folyamatosan lehetőségük legyen kapcsolatba lépniük az őrséggel.”²⁶

2.8.1. Győr

Az előállító egységen belül 3 db felújított előállító helyiség volt, – dohányzó és nem dohányzó egyaránt –, a zárka részeken ivókúttal, és külön helyiségében a WC és mosdó. A higiéniai viszonyok megfelelőek voltak, újszerű állapotú WC, mosdó és ivókút állt a fogvatartottak rendelkezésére. Az előállító helyiségekben elhelyezett megfigyelő kamerákkal,

²⁶ CPT/Inf (2002) 15, 48 pont.

az ott elhelyezett személyeket folyamatosan tudták ellenőrizni, ha az előállított a WC-t akarta használni azt kopogással tudta jelezni.

Nők speciális higiénés szükségleteinek esetére rendelkeztek egészségügyi csomaggal az objektumban.

Az előállított személy panaszát a szolgálatirányító parancsnok hallgatta meg elsődlegesen, de ha szükséges volt, behívták a vezető ügyeletet, majd a kapitányság fegyelmi előadója vizsgálta ki a panaszt. A TIK-nek is jelenteniük kellett az esetet, és ha olyan jellegű volt az ügy, meghallgatásra kerül a fogvatartott, és az intézkedésben részt vevő rendőrök is külön-külön jelentést írtak az esetről. Parancsnoki kivizsgálást rendeltek el, ha felmerül a bántalmazás vagy az embertelen bánásmód gyanúja és az ORFK-nak jelentették.

A szükségesség és arányosság betartásának fontossága a rendőri intézkedések során, napi szinten eligazítások tárgyát képezte a kapitányságon. Az állomány tagjai ellen nem volt olyan folyamatban lévő fegyelmi eljárás, ami a fogvatartottakkal való bánásmóddal kapcsolatba hozható.

A fogvatartott vízhez bármikor hozzájuthatott, az élelmezés kapcsán pedig nem várták meg az 5 óra elteltét,²⁷ ha az előállított jelezte, hogy éhes, korábbi időpontban is biztosították számára az étkezést. A szolgálatirányítónak olyan élelmiszerkészlet állt a rendelkezésére, ami lehetővé tette, hogy a speciális étkezési szükségletű fogvatartott is megfelelő élelemhez jusson.

A körözés miatt előállított személy szerint az intézkedő rendőrök a ruházatátvizsgálás során a zsebeit nézték át és emberségesen bántak vele. A WC-t használhatta, és nem volt panasa az előállítással kapcsolatban.

Ha az előállítottnak várakoznia kellett pl. a kihallgatására, akkor általában az előállító helyiségben várakozott, majd onnan kísérték a kihallgatást végző rendőr hivatali helyiségébe. Ha sérülést látott a rendőr a kihallgatásra kerülő személyen, erre nem kellett rákérdeznie, mert az előállítást végrehajtó rendőrök már jelentést írtak az esetről, orvoshoz vitték és látletet készítették a fogvatartott sérüléséről.

Nőket nem kizárólag női munkatársak hallgattak ki. Ha súlyosabb a bűncselekmény, akkor többnyire férfi volt a kihallgató személy, vagy beültettek férfi munkatársat is a nő munkatárs mellé. Női sértett kihallgatását viszont női rendőr végezte, pl. szemérem elleni erőszak esetén és kiskorú veszélyeztetése ügyekben is női rendőr járt el.

Ritkán, de előfordult, hogy fogyatékossgal élő személlyel kapcsolatban került sor rendőri intézkedésre. Ha ilyen személyt kellett kihallgatniuk, mindig jelen volt a jogi képviselője. Ha gondnokság alatt állt, a gondnokot értesítették. Testi fogyatékossgal élő személy kihallgatását, az épület földszintjén lévő akadálymentes irodában tudták lefolytatni. A megtekintett mozgáskorlátozott WC megfelelő állapotú volt, de az ügyfelek részére kialakított mellékhelyiségben az egyik WC nem működött, illetve a helyiség koszos volt.

Kamerával rögzítették a kihallgatást a rendőrök, például írni-olvasni nem tudó személy esetében. Ezekben az esetekben a kamerafelvétel helyettesítette a jegyzőkönyvet.

Fiatalkorú kihallgatása esetében értesítették a törvényes képviselőt, de ha a törvényes képviselő nem tudott jelen lenni, a védő jelenlétében folytatták le a kihallgatást. Az eljáró

²⁷ Szolgálati szabályzat 31. § 11. pont.

rendőrök különösen figyeltek arra, hogy ne csak felolvassák, hanem el is magyarázzák a vonatkozó jogszabályok szövegét a fiatalok számára.

Az előállítottakkal való bánásmód kapcsán alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt a látogatás.

2.8.2. Mosonmagyaróvár

Logisztikai feladatot jelentett az eljáró rendőrök számára, hogy az objektum emeletén alakították ki az előállító egységet. Az épület 3. szintjén lévő előállító helyiségekben nem volt kamera, ezért folyamatos élőerős őrzéssel felügyelték a fogvatartottakat.

A fogvatartási egység folyosóján volt az előállítottak részére kijelölt különálló WC és mosdó helyiség, ahol a higiénés körülmények elfogadhatóak voltak.

Az előállítottak vízhez bármikor hozzájuthattak, ételmet 5 óra után kaphattak, de egészségügyi indok alapján hamarabb is biztosították az étkezést számukra. Hajléktalannak azonnal, és a speciális étkezési igényű személynek is tudtak ételmet biztosítani, mert olyan élelmiszert vásároltak a rendőrök. Konzerv egységcsomagot tároltak az előállító egységben, volt húsos, hús nélküli, diabetikus konzerv (nem volt köztük lejárt fogyaszthatósági határidő), valamint puffasztott rizs és gluténmentes extrudált kenyér.²⁸ Az előtérben volt egy régi típusú mikrohullámú sütő, ebben tudták megmelegíteni az ételt és voltak műanyag evőeszközök, táányok és poharak a fogvatartottak számára. Étkezésre az előállító helyiségekben volt lehetősége a fogvatartottaknak.

Nők speciális higiénés szükségleteire nem voltak felkészülve, de ha ilyen igény merült volna fel, a szükséges dolgokat a rendőrök megvásárolhatták a rendőrkapitányság számlájára.

Írástudatlan előállított esetében felolvasták számára a releváns iratokat, illetve a kapitányság vizsgálati osztályán volt olyan kihallgató szoba, ami alkalmas az eljárási cselekmények során kép-és hangfelvétel rögzítésére.

Kiskorú személy kihallgatására külön gyerek meghallgató szoba Győrben volt, mérlegelni szokták, hogy oda menjenek, vagy Mosonmagyaróváron megtartható a kihallgatás.

Ha a kihallgatandó személy ittas állapotban volt, akkor kivárták az előállítási időt, és ha ez idő alatt lehetséges, akkor meghallgatták.

Ha nem tudták megoldani egy fiatalok vagy kiskorú felügyeletét, akkor nem állították elő az őt kísérő szülőt.

Nőket általában női rendőrök hallgattak ki, erre ügyeltek, függetlenül attól, hogy munkaidő utáni időpontban történt-e a cselekmény, illetve annak nyomozása.

Külföldről szállított előállított elmondta, hogy ott kapott vizet, ételmet, Magyarországon nem. A véleménye ennek ellenére az volt, hogy a magyarországi szállítás során mindvégig rendesen viselkedtek vele a rendőrök, nem bántalmazták és nem voltak lekezelőek.

A látogatás az előállítottakkal való bánásmód kapcsán alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt.

²⁸ Ld. Melléklet, (4) kép

2.8.3. Kapuvár

Régebben hatósági tanú magyarázta el az írástudatlan személynek a jegyzőkönyv tartalmát, most videofelvétel készült ilyen esetben a kihallgatásról. Rendelkezett a kapitányság speciális kihallgató szobával, ott volt lehetőség a kihallgatások során kép és hangfelvétel rögzítésére.

Nő előállítására nagyon régen került sor, de a rendőrség házi pénztárának terhére meg tudtak venni mindent az eljáró rendőrök, ami a speciális higiénés szükségletek felmerülése esetén szükséges.

Bántalmazást megvalósító eset nem történt a közelmúltban. Kiemelt témaként kezelték a napi eligazításokon az előállításokkal kapcsolatban a megfelelő bánásmódot. Amennyiben mégis bántalmazásra vagy embertelen bánásmódra utaló körülményeket észleltek az intézkedések ellenőrzése során azt parancsnoki kivizsgálás és feljelentés követte, illetve az iratokat megküldték a nyomozó ügyészségnek. Nem volt folyamatban olyan fegyelmi eljárás, ami a fogvatartottakkal való bánásmóddal összefüggésbe hozható. A helyi panaszmechanizmus a parancsnoki kivizsgálás intézményén keresztül érvényesült és panasziroda is működött a rendőri szervnél.

A fogvatartott az előállító helyiségekben étkezhetett, vízhez pedig a modern előállító helyiségekben elhelyezett ivókútból juthatott hozzá. A fogvatartottak ételmezését a rendelkezésre álló élelmiszerkészletből vagy speciális étkezési igényű személyek esetében a szolgálatirányító parancsnoknál letétbe helyezett pénzből biztosították.

A látogatáskor rendelkezésre álló élelmiszerkészlet 3 csomag Abonett kenyérből és 10 db szárnyas májkrém konzervből állt. Az élelmiszerek fogyaszthatósági határideje nem járt le.

Az előállító helyiségekben felszerelt őrhívó gombok a látogatáskor működtek.

Az előállító egységben lévő WC-t a takarítási napló szerint minden nap takarították. A mellékhelyiség állapota és higiénés körülményei megfelelőek volt. Az előtérben lévő kulccsal zárható értékszekrény a fogvatartott személyek személyes tárgyainak őrzésére szolgált.

Elmondták az is, hogy ha pl. bűncselekmény gyanúja miatt elő kellett állítaniuk valakit, igyekeztek minél gyorsabban kihallgatni és elszámoltatni a cselekmény kapcsán. Amennyiben lehetséges volt, ezért nem helyezték az előállító helyiségbe az intézkedés alá vont személyt a rendőrök, hanem az eljárási cselekmények lefolytatását követően szabadon bocsátották.

Az előállítottakkal való bánásmód kapcsán alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt a látogatás.

2.8.4. Csorna

Megfigyelő kamera hiányában élőerős őrzést alkalmaztak az objektum előállításra szolgáló helyiségében. Az előállítottak kihallgatása a bűnügyi osztályon, egyszemélyes irodákban zajlott. Ha két személyt kellett kihallgatni, egyikük az előállító helyiségben várakozott.

Ha fiatalok vagy írástudatlan személyt hallgattak ki, minden esetben kamerával rögzítették a kihallgatást.²⁹

Nem volt olyan fegyelmi eljárás folyamatban a rendőrkapitányságon, ami a fogvatartottakkal való bánásmóddal kapcsolatos.

A helyi panaszmechanizmus első lépcsője a szolgálatirányító parancsnok volt, a kapitányságra beérkező előállított nála tehetett panaszt. Ha szükségesnek látta, a szolgálatirányító berendelte az ügyeletes parancsnokot, aki a további intézkedésekről döntött. Bántalmazás gyanúja esetén az előállítottat hallgatták meg, majd a bepanaszolt rendőrt, és a kivizsgálással megbízott vezető az eseménnyel érintett rendőröktől részletes jelentést kért. Ha helyszínről volt az esemény, akkor a kivizsgálás keretében szemlét is lefolytattak.

Nők speciális higiénés igényeit, a rendőri szerv számlájára vásárlással tudták biztosítani a rendőrök.

Az előállított vízhez bármikor hozzájuthatott, egy pohárban adtak neki vizet, ha szomjas volt. Étkezni az előállító helyiségben tudott. Babfőzelék vagy töltött káposzta konzervet, makrélás vagy vegetáriánus pástétomot, teljes kiőrlésű rozsszeletet tudtak biztosítani az 5 órát meghaladó előállítás esetén számára. Nem volt lejárt szavatosságú élelmiszer a látogatáskor. Ha más speciális élelmiszere lenne szükség, pl. gluténmentes élelemre, azt az erre a célra elkülönített pénzből veszik meg az eljáró rendőrök.

Az előállítottakkal való bánásmód kapcsán alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt a látogatás nem észlelt.

2.9. Kényszerítő eszközök használata az Előállítóknál

Az Rtv. 15. § (2) bekezdése alapján, *„Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.”*

Az Rtv. 16. § (1) bekezdése szerint *„A rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége nélkül is biztosítható.”*

A Szolgálati szabályzat 39. § (1) bekezdése értelmében *„az Rtv. szerinti kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az intézkedés alá vont magatartása, ellenszegülésének mértéke annak Rtv. szerinti alkalmazását indokolja. A nagyobb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz akkor alkalmazható, ha a kisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre vagy sikere eleve kilátástalan.”*

A Szolgálati szabályzat 39. § (3) bekezdése alapján a *„kényszerítő eszköz alkalmazását jól hallható, közérthető és határozott módon a következő sorrendben meg kell előznie:*

²⁹ Ld. Melléklet, (8) kép

a) a jogellenes magatartás abbahagyására való felszólításnak, „a törvény nevében” szavak előrebocsátásával, valamint

b) a figyelmeztetésnek, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása következik.”

A Szolgálati szabályzat 41. § (6) bekezdése alapján a bilincselés módját az intézkedő rendőr az adott körülmények között a legcélrányosabban választja meg azzal, hogy

a) a kezek hátra bilincselése akkor célszerű, ha

aa) a bilincs alkalmazására testi kényszer útján kerül sor, vagy alapos okkal tartani lehet rendőr elleni támadástól, valamint szökéstől,

ab) az érintett személy szállítása, átkísérése nem az arra a célra kialakított járműben történik,

ac) az érintett személyt a rendőr egyedül állítja elő,

kivéve, ha az intézkedésben érintett kezei az erre a célra kialakított övhöz vannak bilincselve;”.

2.9.1. Győr

Ha az előállított együttműködő magatartást tanúsított, és biztonságosan le lehet folytatni anélkül is az intézkedést, nem bilincselték meg a rendőrök, mert nem volt rá szükség. Az elkövetett cselekmény tárgyi súlyát is mérlegelték a kényszerítő intézkedések alkalmazása során az objektum rendőrei.

Egy vezető hangsúlyozta, hogy mindig az előállított magatartása és az intézkedés körülményei alapján dönt az intézkedő rendőr, hogy szükséges-e – és ha igen, milyen – kényszerítő eszköz alkalmazása. Példaként hozta fel a fogvatartottak szállítását, amikor többnyire hátra bilincselik az előállított személy kezét, mert a kezek előre bilincselése ilyen szituációban veszélyesebb lehet.

Egy rendőr azt mondta el, hogy a Szolgálati szabályzatban leírtak szerint jár el. Felszólítja a személyt a jogellenes magatartás abbahagyására, és ha kényszerítő eszköz alkalmazása szükséges, akkor általában bilincset alkalmaz.

A rendőrök előre és hátra is bilincselnek, ahogy az intézkedés körülményei megkövetelik, mert a saját és kollégáik testi épségére is vigyázniuk kell. Ha olyan volt az intézkedés alá vont személy magatartása, akkor nem két járőr, hanem többen kísérték. A rendőrök tapasztalatai szerint voltak olyan személyek is, akik bevettek valamilyen tudatmódosító szert és kiszámíthatatlanná vált a magatartásuk.

A kapitányságra körözés miatt előállított, meghallgatott személy azt mondta, hogy az előállítást végrehajtó rendőrök kényszerítő eszközt nem alkalmaztak vele szemben.

A megvizsgált 5 db személyes szabadság korlátozásáról szóló jelentés szerint minden esetben kényszerítő eszközt alkalmaztak az eljáró rendőrök. Mindegyik esetben bilincselés történt és egyetlen egy esetben sem került sor testi kényszer alkalmazására. A rendőrök ezekben az esetekben az intézkedés alá vont személy szökésének megakadályozását jelölték meg a bilincs használat indokaként.

Az Rtv. 48. §-a alapján a rendőr meghatározott célból, vagyis a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy „önkárosításának megakadályozására,³⁰ támadásának megakadályozására,³¹ szökésének megakadályozására,³² ellenszegülésének megtörésére”³³ alkalmazhat bilincset.

A vizsgált jelentésekben a tényállás leírása rendkívül részletes és pontos (pl. a cselekményük elkövetését elismerő társtettesek kezeit a zsúfolt bevásárlóközpontban fennálló szökés veszélye miatt a figyelmeztetést követően előre bilincselték, majd az eltérő nem miatt a kapitányság különböző előállító helyiségeiben helyezték őket). Más esetben részletesen kitértek arra, hogy az intézkedés elöl kitérni szándékozó elkövető esetében akkor került sor, amikor az előállítást megelőző kommunikációban támadó magatartást helyezett kilátásba a rendőri intézkedés esetére. A korlátozó eszközök indokoltságának Rtv. szerinti minősítése megfelelő volt.

A kényszerítő eszközök alkalmazásával kapcsolatban alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt a látogatás nem észlelt.

2.9.2. Mosonmagyaróvár

A rendőri intézkedések kivizsgálásánál a szükségesség és az arányosság vizsgálata a legfontosabb tényező. Az intézkedés jogszerűségét, szakszerűségét és arányosságát a szolgálatirányító és a járőrök közvetlen parancsnoka bírálta el, illetve ellenőrizte az ezzel kapcsolatban keletkezett iratokat.

A rendőrök az együttműködő előállított személyt nem bilincselték meg, pl. szállítás során a jobb hátsó ülés mögé ültették a szolgálati autóban, majd a gyermekzárát a jobb hátsó ajtónál, és a biztonsági övét bekapcsolták. Az intézkedés helyszínén lévő rendőr hoz döntést arról pl. egy ön vagy közveszélyes személy esetében, hogy a bilincs vagy egyéb kényszerítő eszköz alkalmazása szükséges-e, hogy önmagában sem tehessen kárt az előállított személy.

Az előállítás körülményeit, azt, hogy mi és hogyan történt, a személyes szabadság korlátozásáról szóló jelentésben rögzítik az eljáró rendőrök.

A rendőrök bilincset, gumibotot, könnygázsprayt és löfegyvert viseltek szolgálatban. Tapasztalataik szerint 10-ből 7 esetben nem volt bilincselés az intézkedések során, – ez mindig az előállított magatartásától függött – és az eljáró rendőrnek a kényszerítő eszközök alkalmazását vagy mellőzését az erről szóló jelentésben indokolnia kellett.

A látogatáskor külföldről körözés miatt előállított személy azt nyilatkozta a kapitányságon, hogy külföldön nem bilincselték meg, Magyarországon viszont igen.

A rendőrkapitányságon készült 5 db személyes szabadság korlátozásáról szóló jelentés szerint az intézkedő rendőrök 1 esetben nem alkalmaztak kényszerítő eszközt, amikor az előállított személy együttműködő magatartása miatt nem volt rá szükség. A további négy intézkedésnél, bilincset alkalmaztak. Az előállított kezét egyetlen esetben bilincselték hátra.

³⁰ Rtv. 48. § a) pont.

³¹ Rtv. 48. § b) pont.

³² Rtv. 48. § c) pont.

³³ Rtv. 48. § d) pont.

A Szolgálati szabályzat (6) bekezdése aa) pontja szerint a rendőri intézkedés során a kezek hátrabilincselése akkor indokolt ha „*a bilincs alkalmazására testi kényszer útján kerül sor, vagy alapos okkal tartani lehet rendőr elleni támadástól, valamint szökéstől,*”.

A rendőrök jelentéseiből egyértelműen kiderült, hogy a kezek előre, illetve hátrabilincselése milyen előzmények miatt vált szükségessé, de az is pl., hogy a bántalmazó, agresszíven fellépő személynek, a rendőri intézkedést megelőző cselekménye során keletkezett kézsérülése ellátására is intézkedtek, vagy, hogy a megbilincselte kezű fogvatartotthoz az önkárosító magatartása miatt mentőt hívtak a kapitányságra. Részletesen írtak a rendőrök pl. arról, hogy milyen magatartást tanúsított a bűncselekmény elkövetésén tetten ért elkövető, hogy a szökésétől tartani lehetett, vagy, hogy az intézkedés alá vont személy magatartása hogyan változott meg annyira, hogy a kezeit hátrabilincselték és azt is leírták, hogy a kényszerítő eszköz alkalmazására milyen szavakkal figyelmeztette a rendőr az elfogott személyt.

A Szolgálati szabályzat 61. § (1) pontja alapján „*A kényszerítő eszköz alkalmazására az érintettet – ha az eset körülményei lehetővé teszik – előzetesen figyelmeztetni kell.*”

A vizsgált jelentésekben a tényállás és a kényszerítő eszközök alkalmazásának leírása precíz, az indokoltság Rtv. szerinti minősítése megfelelő volt.

A rendőri intézkedések során alkalmazott kényszerítő eszközök vonatkozásban alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt a látogatás.

2.9.3. Kapuvár

Az előállítottak magatartásától, együttműködésétől függ, hogy megbilincselik-e a rendőrök. Ha az intézkedés alá vont személynek agresszív volt a magatartása, akkor hátra, ha veszélyt jelenthet, de együttműködő volt, akkor előre bilincselték a kezét.

Szállításnál az őrutasítást vették alapul a rendőrök és annak megfelelően jártak el, pl. bilincsrögzítő övet alkalmaztak.

Az ön- és közveszélyes személyek kezeit hátra bilincselték. A tapasztaltabb rendőrök felismerték ezeket a helyzeteket, ha labilis állapotú volt az intézkedés alatt álló személy, és ilyenkor hátra bilincseltek. Azt, hogy milyen kényszerítő eszköz alkalmazása szükséges adott esetben, az intézkedő rendőr határozta meg.

A megvizsgált 5 db személyes szabadság korlátozásáról szóló jelentés szerint a rendőrök 3 esetben alkalmaztak kényszerítő eszközt. Mindhárom esetben hátrabilincselték az előállított személy kezeit. A bilincs használat indokaként ezekben az esetekben az intézkedés alá vont személy szökésének és támadásának megakadályozását jelölték meg.

A tényállás leírása részletes és precíz volt a jelentésekben, az alkalmazott korlátozó eszköz indokoltságának Rtv. szerinti minősítése megfelelő volt. Az iratokban egyértelmű volt, hogy a hátra bilincselésre miért került sor, vagy miért tekintettek el máskor a bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személy megbilincselésétől. Arra is kitértek a jelentésekben, hogy hogyan biztosították a rendőri intézkedés, illetve a kényszerítő eszköz alkalmazása miatt vagy más esetben az bűncselekmény elkövetése során megsérült előállított személy orvosi ellátását.

A látogatás a kényszerítő eszközök alkalmazása kapcsán alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt.

2.9.4. Csorna

A rendészeti területen dolgozó járőrök kísérték általában az előállított személyt.

Egy bűnügyi területen dolgozó rendőr azt mondta el, hogy bilincset, gázsprayt és lőfegyvert visel szolgálatban. Bilincset szinte sohasem alkalmazott és a rendőrbotot a páncélszekrényében tartja, még nem használta ezt a kényszerítő eszközt.

A rendőrök a szolgálati autóban nem bilincseltek meg az együttműködő előállított személyt.

A személyes szabadság korlátozásáról készült iratokat az un. nagy postakönyvbe tették, amit – az ezzel kapcsolatban szolgálati feladatokat végrehajtó rendőrökön kívül – mások számára nem hozzáférhető módon, egy páncélszekrényben tároltak az objektumban.

A megvizsgált 5 db személyes szabadság korlátozásáról szóló jelentés szerint, az eljáró rendőrök minden esetben kényszerítő eszközt alkalmaztak. A rendőrök az 5 esetből 3 esetben alkalmaztak testi kényszert és bilincset, 2 esetben pedig csak bilincset. Az intézkedések során az előállított személy kezeit 3 esetben bilincseltek hátra. A bilincs használat indokaként az intézkedés alá vont személy ellenszegülésének megtörését, illetve szökésének és támadásának megakadályozását jelölték meg.

A rendőri jelentésekben a kényszerítő eszközök alkalmazásának leírása részletekbe menően precíz, a tényállás egyértelmű, az indokoltság Rtv. szerinti minősítése megfelelő volt.

Leírták a rendőrök pl., hogy az ittas állapotú és kiszámíthatatlan viselkedésű személy kezét előre bilincseltek az intézkedés során vagy azt, hogy a bűncselekmény elkövetésén tetten ért személy kezeit a szökésre utaló magatartása vagy máskor támadó magatartása miatt bilincseltek hátra. Részletesen írtak arról, hogy a testi kényszert milyen körülmények között alkalmazták a rendőri intézkedésnek ellenálló személlyel szemben és arról is, hogy a körözött és gépjárművel a rendőri ellenőrzés előtt menekülő, majd balesetet szenvedő személy sérülésének orvosi ellátásáról, hogyan gondoskodtak az intézkedés során.

A látogatás a rendőri intézkedések során alkalmazott kényszerítő eszközök vonatkozásában alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt.

2.10. Személyi állomány, munkavégzési körülmények

2.10.1. Győr

A rendőrkapitányságon vizsgálati, bűnügyi, közrendvédelmi, közlekedésrendészeti és igazgatásrendészeti osztály működött, illetve a hivatal mellett a Téten és Pannonhalmán működő rendőrőrs is osztály jogállású szervezeti egysége volt.

Állománytábla szerint összesen 402 fő dolgozott a rendőrkapitányságon, 364 hivatásos állományú és 38 fő rendvédelmi igazgatási alkalmazott (a továbbiakban: RIASZ-os).

A rendőri szervhez tartozott a tétí, illetve a pannonhalmi rendőrőrs 25, illetve 24 hivatásos állományú rendőrrel.

A fluktuáció jelentős volt, a közeli osztrák munkaerőpiac nagy elszívó erőt jelentett, főként a kezdő közrendvédelmi járőrök vonatkozásában, mivel az ő munkabéruk alacsony.

A rendőrök hivatali és vezényléses munkarendben dolgoztak, a keletkezett túlórákat elszámolták számukra. A vezényléses munkarendhez nehéz igazodniuk, mert kiszámíthatatlan volt a szolgálatvezénylés. Előfordult, hogy havi 40-50 óra túlszolgálat gyűlt össze, aminek a megváltását a legtöbben pénzben, de van, aki szabadidőben kérte. A szabadságot a rendőrök a kérésüknek megfelelő időpontban tudták kivenni.

A rendőrök irodáiban nem volt klímaberendezés, csak a vezetői irodákban és a szolgálatirányítói helyiségben, ami azt jelenti, hogy nyáron akár 30 °C is lehet egy-egy hivatali helyiségben. Voltak olyanok, akik hajnalban bejöttek inkább 4 óra körül, hogy ne a hőségben kelljen dolgozniuk. A nyílászárók egy részét kicserélték az épületben, de még sok volt a régi, fa nyílászáró.

Felújított volt az állomány pihenője és az étkező helyiségük. Az újszerű bútorokkal felszerelt személyzeti pihenőben volt hűtő, mikrohullámú sütő, modern kávéfőző, étkezőasztal és 4 szék. Szolgálatban 45 perc pihenődő áll rendelkezésre étkezésre.

Az épület földszinti részének egyik folyosóján beázás miatt kibontva állt az álmennyezet. A nyomozói irodák berendezési tárgyai jó állapotúak voltak, de az egyik lépcsőforduló alatt egy lomtárt látott a látogatócsoport.

Az objektumhoz tartozó másik épületben volt kialakítva egy kulturált állapotú és tiszta női öltöző.

Az épület alagsorát, illetve az állomány ott lévő öltözőit nagyobb esőzések után folyamatosan elöntötte a szennyvíz, aminek a nyomát látni lehetett az ajtók alján. A falakról mállott a vakolat, több helyen a csempe is hiányzott, a falakban patkányok által vájt lyukak tátongtak. Az öltözőszekrények alja a körülmények miatt szétrohadt, instabillá vált és balesetveszélyesen dőlt előre-hátra.³⁴

A látogatáskor több WC nem működött. Az alagsori férfi WC-ben a magasabban lévő pissoir tartalma a padlózatra folyt ki.³⁵ Az egyik férfi WC fedele hiányzott, és a WC elhanyagolt és koszos volt. A mellékhelyiség elé egy poroltó volt elhelyezve, hogy ne nyíljon ki az ajtaja. Az alagsori zuhanyzók is felújítást és karbantartást igénylő állapotokat mutattak.

A női öltöző rész egy függönnyel volt leválasztva a férfi öltözőből, ahol a csövekből csöpögő vizet egy vödörben fogták fel. Az öltözőben patkánycsapdák voltak elhelyezve, valamint az öltöző padok léceinek csiszolásának, illetve lakkozásának minősége is komoly hiányosságokat mutatott. Egy különálló, másik alagsori női öltözőben sem tapasztalt jobb körülményeket a látogatócsoport. Az állomány által használt, az alagsorban lévő mellékhelyiségek és az öltözők kritikán aluli, azonnali felújítást igénylő állapotban voltak.

A kapott tájékoztatás szerint nem rég volt felújítás az épület egyes részeiben, de az eredmény nem lett tartós. Az épület 40-50 éves, teljes felújítást igényelne.

A látogatás a munkavégzési körülmények kapcsán alapvető joggal összefüggő visszásságot nem észlelt, azonban az NMM felhívja a figyelmet arra, hogy a méltatlan munkavégzési körülmények, a rendőri állomány, kiemelve ebben az esetben a rendőrnök elkülönült és kulturált öltözködéséhez, tisztálkodásához szükséges tárgyi feltételek

³⁴ Ld. Melléklet, (2) kép

³⁵ Ld. Melléklet, (1) kép

hiányát, – figyelembe véve, hogy a rendőrök fokozott lelki megterheléssel járó munkát végeznek – a fogvatartottakkal való bánásmódra is kihathat.

2.10.2. Mosonmagyaróvár

A kapitányság a hivatal mellett bűnügyi, vizsgálati, közlekedésrendészeti, közrendvédelmi, igazgatásrendészeti és határrendészeti osztályra tagozódott.

Az állománytábla szerint 127 hivatásos, 22 RIASZ-os, 5 munkavállaló és 2 közfoglalkoztatott dolgozott a kapitányságon.

Az ellenőrzés napján 35 fő bűnügyi, 25 fő közrendvédelmi beosztott és 19 fő RIASZ-os volt szolgálatban, illetve dolgozott az objektumban. Létszámhiány a rendészeti területen jelentős, a járőr-, és járőrvezetői beosztások 25 %-a volt betöltetlen. Sok járőr felmondott és vagy Ausztriába mentek dolgozni, vagy civil munkát vállaltak.

A betöltetlen státuszokra voltak új jelentkezők, akik többnyire azért kértek az áthelyezést más rendőri szervektől, hogy közelebb legyenek a lakóhelyükhöz.

Azok a rendőrök, akiknek bejelentett másodállásuk volt, kevésbé vállaltak túlórákat. Ezekre az igényekre a szolgálati előjárók a túlmunkát igénylő feladatok elosztása során igyekeztek figyelemmel lenni. A szabadságukat a rendőrök ki tudták venni.

A járőrök vezényléses munkarendben dolgoztak és a megítélésük szerint elfogadhatóak voltak a munkakörülményeik. Néhány éve még működött a kapitányságon egy étkeztetést biztosító kávézó, de a látogatáskor már nem üzemelt. A rendőrök az ételt otthonról hozták, vagy a környéken ebédeltek. Kiszámíthatatlan volt, hogy mikor tudják elfogyasztani az ebédet, mert a munka jellege határozza meg, hogy mennyi a tennivaló. Előfordult, hogy a felhalmozódó feladatok miatt csak délután 3-4 órakor tudtak enni. A földszinti járőr konyha bútorzata nem volt új, de jól felszerelt – kávéfőző, vízforraló, mikrohullámú sütő, kenyérpíró és szendvicssütő is volt benne – és tágas volt, étkező asztal és székeket látott itt a látogatócsoport.

A számítógépek megfelelően működtek, a technikai ellátottság jó volt. A rendőrök különösen örültek annak, hogy már nincs kilométer korlátozás a szolgálati autók használatakor. A szolgálati öltöző kulturált, a WC és mosdó is elfogadható állapotú volt.

Az egyik megtekintett nyomozói iroda bútorzata megfelelő volt, egy másik irodában viszont kis helyre volt összezsúfolva két rendőr és a bútorok sem voltak újak. A kihallgatásoknál nem előnyös a zsúfoltság, mivel többen zavarták egymást ilyenkor. Az elektronikus ügyintézés generálta adminisztratív túlterheltség mellett azt is megemlítették az állomány tagjai, hogy a hivatali helyiségek nem klimatizáltak, ezért nyáron nagyon meleg van az irodáikban. A vizsgálók is vezényléses munkarendben dolgoztak, és túlmunkát is végeztek szükség szerint, munkaidő után vagy akár hétvégén is.

Központi e-learning vagy központi szervezésű, személyes megjelenéssel járó képzések egyaránt voltak, pl. a Be. változásával kapcsolatban, de módszertani útmutató, tájékoztató levél formájában is kaptak új ismereteket a rendőrök. Továbbképzéseik voltak még pl. közterületi intézkedés tárgykörben, illetve a nemzeti megelőző mechanizmus tevékenységét is ismerték.

A munkatársaknak heti 2 óra munkaidő-kedvezmény erejéig sportlehetőség biztosított, amit futás vagy bármilyen más sport pl. jóga céljára is igénybe vehettek.

A létszámhiányból fakadó túlterheltség veszélye fennállt, de a rendőri szerv vezetése arra törekedett, hogy ez a munkavégzés minőségét ne befolyásolja. A megyei rendőri szervnél elérhető volt a pszichológus amennyiben ennek szükségét érezték, és 2 évente kötelező a pszichológiai alkalmassági vizsgálat volt a rendőrök számára. Szupervízió még nem vett részt az állomány.

A rendőrök elmondták, hogy a traumatikus élményt, pl. egy halálesetet munka után megbeszélnek egy közösen elfogyasztott ital mellett. Véleményük szerint vannak stresszes, nehéz esetek, amivel szembesülniük kell a munkájuk során.

Csapatépítés céljából, a kapitányság pl. évek óta disznóvágást szervez, vagy a vizsgálati osztály szintjén mentek el együtt a kollégák lecsót főzni. A rendőrkapitányságok között zajló futballkupa is rendszeres esemény.

A rendőri munkavégzés jellegéből adódó terhelések, az érzelmi megterhelő döntési helyzetek, a felelősségvállalás, és az ezzel járó fokozott készenléti állapot, mint magas stresszforrás, burn-out szindrómához, testi-lelki kimerüléshez vezethetnek, mely a személyi állomány egészségét veszélyeztetheti. A jelzett problémák alapján a szupervízió megszervezése és megfelelő rekreációs lehetőségek biztosítása preventív céllal indokolt.

A látogatás a munkavégzési körülmények kapcsán alapvető joggal összefüggő visszásságot nem észlelt.

2.10.3. Kapuvár

A kapitányságnak a kapitányságvezetői közvetlen törzsön kívül két szervezeti egysége volt, a bűnügyi és a rendészeti osztály.

Állománytábla szerint 56 fő hivatásos és 11 fő RIASZ-os dolgozott a kapitányságon.

A látogatás napján a kapott adatok alapján 3 vizsgáló, 4 nyomozó, 5-en a bűnügyi osztályon, a rendőrkapitányság közvetlen törzsében 6, a rendészeti osztályon 8, a közrendvédelmi alosztályon 7, a határrendészeti alosztályon 4, az igazgatásrendészeti alosztályon 4 és a kapitánysághoz tartozó Beleden létrehozott rendőrőrsön 9 fő végzett munkát.

Nem volt üres státusz, az állománytábla 100%-ban fel van töltve.

Az épület 2007-ben épült, kitűnt a meglátogatott kapitányságok közül, tisztaságot, rendet és újszerűséget tapasztalt itt a látogatócsoport. Korszerű padlófűtés és a friss festés is biztosította a jó munkavégzési körülményeket.

A személyi állomány pihenője jól felszerelt volt. Vízfóraló, mikro, kávéfőző, hűtő, étkezőasztal, székek és elektromos főzőlappal ellátott minikonyha állt a rendőrök rendelkezésére. A megtekintett személyzeti WC, zuhanyzó tiszta, kulturált állapotú volt.

A férfi öltöző bútorai újszerűek, és a hozzá tartozó WC, zuhanyzó és WC is tiszta volt, de a többi részleg pl. a bűnügyi osztály önálló öltözője is példás állapotokat mutatott. Az épületben modern és jó állapotban lévő akadálymentes WC is megtalálható volt, valamint az udvaron dohányzóhelyet is kialakítottak.

A kapitányság tágas előadótermében továbbképzéseket, értekezleteket tartottak és a jól felszerelt konditermet rendszeresen használták a dolgozók.

A rendészeti területen dolgozó rendőrök elmondták, hogy nem jellemző a fluktuáció, de akik leszereltek, azok többnyire Ausztriában kerestek munkát.

Tűlszolgálat keletkezik, de választhattak, hogy pénzben kérik a megváltást vagy szabadidőben „csúsztatják le” a túlmunkát. A szabadságukat az előre megtervezett időben ki tudták venni. Ebben az évben egyetlen egy napot sem kellett áthozniuk a tavalyi szabadságukból a rendőröknek. A munkavégzési körülményekkel elégedettek, mert a számítógépeket nemrég felújították, és a kapitányság épülete nagyon jó állapotú.

Lövészet, és intézkedéstaktikai képzéseik voltak, valamint e-learning, nyelvtanfolyam. A nemzeti megelőző mechanizmus tevékenységét is megismerték egy továbbképzésen.

A bűnügyi csoportba munkaidőn kívül készenléti szolgálatban 4-5 embert szoktak beosztani. Szükség esetén rendelték be őket. Ha valakinek kisgyermek van, nem lehetett munkaidőn túli munkavégzésre kötelezni. Gyakoriak voltak a továbbképzések, tanfolyamok és naponta, kétnaponta a tájékoztatók. Tárgyuk szerint főként jogszabály- és módszertan-változásokról esett szó. Ritkábban e-learning vagy eligazítás formájában történt a képzés, illetve power-point előadáson is részt vettek már. Korrupcióról évente van képzés. A Nemzeti Védelmi Szolgálat eredményes elfogásait is bemutatták az állománynak. A bűnügyi területen dolgozó rendőrök emberi jogokkal kapcsolatos képzésre nem emlékeztek, de ismerték a szupervízió fogalmát.

Tíz év feletti munkaviszonnyal és tapasztalattal rendelkező rendőrök is dolgoztak az objektumban, akik segítették a fiatalabb kollégáik munkáját.

A rendőrök a jelentős adminisztratív teher és a pozitív visszajelzés, a motiváció hiánya miatt panaszkodtak, mert úgy érezték, hogy többnyire negatív visszajelzéseket kapnak a munkavégzés kapcsán. Traumatikus élményeikről azt mondták el, hogy az öngyilkosságot elkövető személyekkel kapcsolatos rendőri feladatok mindenkit megviselnek.

A folyamatos stressz, a túlórák, valamint a túl sok adminisztratív munka könnyen okozhat kiégést, fizikai, emocionális, pszichés kimerülést a rendőri állománynál, mely a fogvatartottakkal való bánásmódra is kihatással lehet, illetve a rendőrök testi-lelki egészségét veszélyeztetheti. Preventív céllal indokolt lehet szupervízió megszervezése a rendőrkapitányságon.

A rendőrkapitányság állapota és az ott tapasztalt munkakörülmények megfelelők voltak, a látogatás a munkavégzési körülmények kapcsán alapvető joggal összefüggő visszasságot nem észlelt.

2.10.4. Csorna

A rendőrkapitányságon bűnügyi és a rendészeti osztály működött.

Az állománytábla szerinti maximális 58 főből 4 fő hiányzott a kapitányságon, 7%-os volt a létszámhiány. A látogatás napján a kapott adatok szerint a rendészeti osztályon 17 hivatásos és 3 RIASZ-os, a bűnügyi osztályon 5 nyomozó, 3 vizsgáló, 2 parancsok és 2 RIASZ-os, valamint a kapitányság törzsében 5 RIASZ-os és 1 közfoglalkoztatott dolgozott.

A fluktuáció kapcsán a leggyakoribb ok a leszerelés volt. A tájékoztatás szerint Ausztriában vállaltak munkát, vagy más szakmában helyezkedtek el a rendőrök az alacsony fizetés miatt.

Készenléti szolgálatot adó rendőr azt mondta el, ha forró nyom miatt a hajnali órákban berendelték, másnap reggel munkakezdéskor is be kellett jönnie, de ez őt nem zavarta, mert

még bírja. A túlórák száma elviselhető volt a rendőrök szerint, pénzben és szabadidőben is kérhették a megváltást. A szabadságukat előre tervezhetően ki tudták venni. A rendőrök többsége vezényléses munkarendben, 2 havi elszámolást jelentő munkaidő-keretben dolgozott.

A munkavégzési körülményekkel elégedett volt az állomány, a technikai felszereltséget jónak tartották. Nem volt hiány megfelelő gépjárművekben és számítógépekben vagy más, a rendőri munkához elengedhetetlen eszközökben. A rendőrkapitányság épületével kapcsolatban viszont az volt a véleménye a rendőröknek, hogy a több évtizeddel korábbi építése az állapotán már meglátszik, ezért a felújítása folyamatos. Az épület északi oldalán lévő nyílászárók állapota nagyon leromlott, az eső befolyt az ablakok mellett, rongyokat helyeztek el itt azért, hogy ne folyjon be a víz. A tájékoztatás szerint folyamatosan jelezték a felettes szerv felé, hogy a nyílászárók javítása szükséges, de még nem született megoldás a problémára.

A földszinti személyzeti pihenő megfelelő konyhabútorral, hűtővel, mikrohullámú sütővel és kávéfőzővel volt felszerelve, és az emeleten található, a bűnügyi részleg számára kialakított étkező is jól felszerelt volt, kulturált körülmények között tette lehetővé a rendőrök számára az étkezést és a pihenést.

A férfi öltözőt és fürdőt az épület földszintjén alakították ki. A helyiségekben tisztaság volt, a szappan és a kéztörölő is rendelkezésre állt. A megtekintett emeleti férfi WC-re, és az emeleten található női öltözőre és fürdőre, annak mellékhelyiségére is a tisztaság és a rendezettség volt jellemző.

A nyomozói irodák többsége egyszemélyes, a bútorzat régebbi, de használható állapotú volt. A kapitányságon több új kialakítású iroda volt, mint pl. az első emeleten ahol a távmeghallgató helyiség létrehozása miatt alakítottak ki egy új nyomozói irodát.

Konditerem is elérhető volt a kapitányságon dolgozók számára az épület 2. emeletén, minden rendőrnek 2 óra sportfoglalkozás járt hetente. A megyei rendőr-fő kapitányság szervezésében, és országos szinten is szerveztek sporteseményeket. Az osztályokon belül csapatépítési céllal családos összejöveteleket is tartottak, de szupervízió nem volt a rendőrök számára.

Főként gyakorlati képzéseik voltak pl. szemlebizottság vezetői képzés, de a titkos információgyűjtésről vagy az elektronikus ügykezelésről, és a munkájukat érintő jogszabályváltozásokról is tartottak előadásokat az állománynak. A kijelölt osztályvezető vett részt a helyszíni szemle, házkutatások, és lefoglalás témában tartott képzésen, és az ismereteket utána az osztályon belül a beosztottnak továbbadta. A nemzeti megelőző mechanizmus tevékenységét ismerték a rendőrök.

A megtekintett hivatali helyiségeken látszott, hogy az itt dolgozók megbecsülték a szerény munkavégzési körülményeket, vigyáztak a berendezési tárgyakra. Az interjúkból kitűnt, hogy a rendőrök szakmailag felkészültek voltak.

A látogatás a munkavégzési körülmények kapcsán alapvető joggal összefüggő visszásságot nem észlelt.

3. Összefoglalás

A látogatás időpontjában Kapuváron és Csornán nem volt fogvatartott, de Győrben és Mosonmagyaróváron a látogatócsoport a személyzet mellett előállított személyekkel is készített interjút.

A fogvatartottak kapcsolattartáshoz fűződő jogainak érvényesülését az Előállítók személyi állománya biztosította. A látogatások a bánásmóddal kapcsolatban nem állapítottak meg alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményeket a vizsgált rendőrségi helyszíneken.

A rendőrségi objektumok közül Mosonmagyaróváron és Csornán az elhelyezési körülmények miatt alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt állapított meg a látogatócsoport. Az őrzést végző rendőrök az előállítottak orvosi vizsgálatán mindegyik Előállítóban jelen voltak.

Az NMM kifogásolta, hogy Győrben nem teremtették meg a női rendőrök elkülönült öltözködéséhez, és az állomány többi tagja számára sem a kulturált tisztálkodáshoz és öltözködéshez szükséges feltételeket. Az állomány regenerálódása, pihenése és az érzelmileg megterhelő döntései helyzetek kapcsán szükséges szupervízió hiánya miatt fogalmazott meg ezen felül aggályokat a látogatócsoport a rendőrök munkavégzésével kapcsolatban Mosonmagyaróváron és Kapuváron.

A kiemelt vizsgálati szempontnak tekintett szállítás kapcsán a szolgálati gépkocsik állapota, illetve a fogvatartottak biztonságos szállítási körülményei vonatkozásában a látogatások alapvető joggal összefüggő visszásságot nem tártak fel.

4. Ajánlások, javaslatok

A látogatás megállapításaival összefüggésben az Ajbt. 32. § (1) bekezdése alapján *felkérem a Győri Rendőrkapitányság vezetőjét*, hogy

1. alakítsa ki a női rendőrök elkülönült öltözködéséhez szükséges feltételeket;
2. gondoskodjon a személyi állomány öltözőinek felújításáról;
3. az előállított személy orvosi vizsgálatánál kerüljék el, hogy az orvos és fogvatartott közötti bizalmas kommunikáció során a kísérő rendőr hallótávolságon belül legyen.

A látogatás megállapításaival összefüggésben az Ajbt. 32. § (1) bekezdése alapján *felkérem a Mosonmagyaróvári Rendőrkapitányság vezetőjét*, hogy

4. intézkedjen az előállító egységben elhelyezett padok cseréjéről;
5. az előállított személy orvosi vizsgálatánál kerüljék el, hogy az orvos és fogvatartott közötti bizalmas kommunikáció során a kísérő rendőr halló- és látótávolságon belül legyen.

A látogatás megállapításaival összefüggésben az Ajbt. 32. § (1) bekezdése alapján *felkérem a Kapuvári Rendőrkapitányság vezetőjét*, hogy

6. az előállított személy orvosi vizsgálatánál kerüljék el, hogy az orvos és fogvatartott közötti bizalmas kommunikáció során a kísérő rendőr is jelen legyen.

A látogatás megállapításaival összefüggésben az Ajbt. 32. § (1) bekezdése alapján *felkérem* az **Csornai Rendőrkapitányság vezetőjét**, hogy

7. intézkedjen az előállító helyiségben elhelyezett pad cseréjéről;
8. gondoskodjon az épület nyílászáróinak szükség szerinti felújításáról;
9. az előállított személy orvosi vizsgálatánál kerüljék el, hogy az orvos és fogvatartott közötti bizalmas kommunikáció során a kísérő rendőr hallótávolságon belül legyen.

Budapest, 2023. az elektronikus dátumbélyegző szerint

Dr. Kozma Ákos

Melléklet

1. Győri Rendőrkapitányság alagsori férfi mellékhelyisége

2. A női öltöző megdőlt bútorzata Győrben

3. Mosonmagyaróvári Rendőrkapitányság előállító helyiségének bútorzata

4. Élelmiszerkészlet a fogvatartottak számára

5. Előállító helyiség a Kapuvári Rendőrkapitányság előállító egységében

6. WC és mosdóhelyiség az előállító egységben

7. Az előállító helyiség bútorzata a Csornai Rendőrkapitányságon

8. Kép- és hangfelvétel rögzítésére alkalmas helyiség az objektumban